

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 518

Archeologisch onderzoek aan de Zonhoevestraat te Beverst (park)

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Stad Bilzen

Hoebreckx M. & Driesen P.

Oktober 2017

ARON-RAPPORT 518

**Archeologisch onderzoek aan de Zonhoevestraat te Beverst (park)
Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Bilzen**

Maxim Hoebreckx & Petra Driesen

Tongeren
2017

Opgraving ☒		Prospectie ☐	
Vergunningsnummer:	2017/065		
Naam aanvrager:	Maxim Hoebreckx		
Naam site:	Beverst, Zonhoevestraat		

Colofon

ARON rapport 518 – Archeologisch onderzoek aan de Zonhoevestraat te Beverst (park). Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Bilzen

Opdrachtgever: Stad Bilzen

Projectleiding: Maxim Hoebreckx

Uitvoering veldwerk: Maxim Hoebreckx, Thomas Himpe, Joris Steegmans

Auteurs: Maxim Hoebreckx, Petra Driesen

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2017/12.651/174

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
 Archeologisch Projectbureau
 Neremweg 110
 3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
 tel: 012/225.250
 fax: 012/770.034

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2017

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	6
1.3 Eerder archeologisch onderzoek.....	12
2. Het archeologisch onderzoek.....	13
2.1 Doelstelling.....	13
2.2 Verloop.....	14
2.3 Methodiek.....	16
3. Onderzoeksresultaten.....	18
3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein.....	18
3.2 De archeologische sporen.....	19
3.3 De archeologische vondsten.....	21
Conclusies.....	22

Bibliografie

Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Tijdstabel
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Fotolijst
- Bijlage 6: Ontwerpplan projectgebied
- Bijlage 7: Overzichtsplan OA & PIB op bestaande toestand
- Bijlage 8: Overzichtsplan OA & PIB op ontworpen toestand
- Bijlage 9: Detailplannen
- Bijlage 10: Overzichtsplan archeologische begeleiding riolering (BT)
- Bijlage 11: Overzichtsplan archeologische begeleiding riolering (OT)
- Bijlage 12: Profieltekeningen
- Bijlage 13: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van de aanleg van een riolering en de heraanleg van een park aan de Zonhoevestraat te Beverst (Bilzen) achtte *Onroerend Erfgoed* een bureaustudie, een prospectie met ingreep in de bodem van de parkzone en een *strip & map* van de geplande rioleringssleuf nodig. Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *IOED Oost-Haspengouw & Voeren*, de prospectie met ingreep in de bodem en de *strip & map* door Aron bvba. Op basis van deze onderzoeken werd beslist om de rest van de werken zowel ter hoogte van de rioleringssleuf als het park archeologisch te begeleiden.

Aangezien voor zowel de prospectie met ingreep in de bodem, de *strip & map* en voor de archeologische begeleiding van de parkzone afzonderlijke bijzondere voorwaarden opgesteld werden en dus ook archeologische vergunningen aangevraagd dienden te worden, wordt dit rapport driemaal gepubliceerd, met name als een opgravingsrapport met betrekking op de riolering (ARON rapport 498), als een rapport van de prospectie met ingreep in de bodem van de parkzone (ARON rapport 499) en als rapport van de werfbegeleiding van de parkzone (ARON rapport 518). Aangezien alle onderzoeksmethodes op korte tijd op hetzelfde terrein werden uitgevoerd zullen in alle drie publicaties de resultaten van het gehele onderzoek behandeld worden. Op deze wijze blijven de resultaten en de interpretatie ervan overzichtelijk.

1. Het onderzoeksgebied

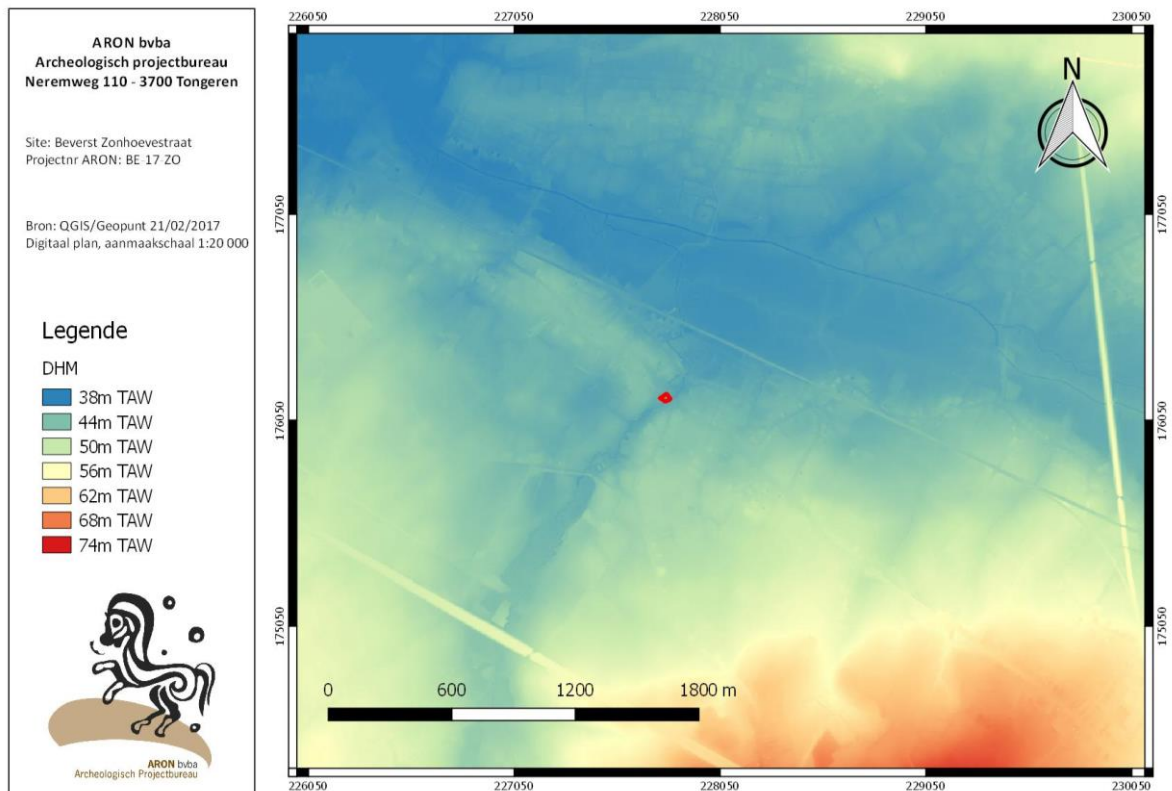
1. 1. Algemene situering.

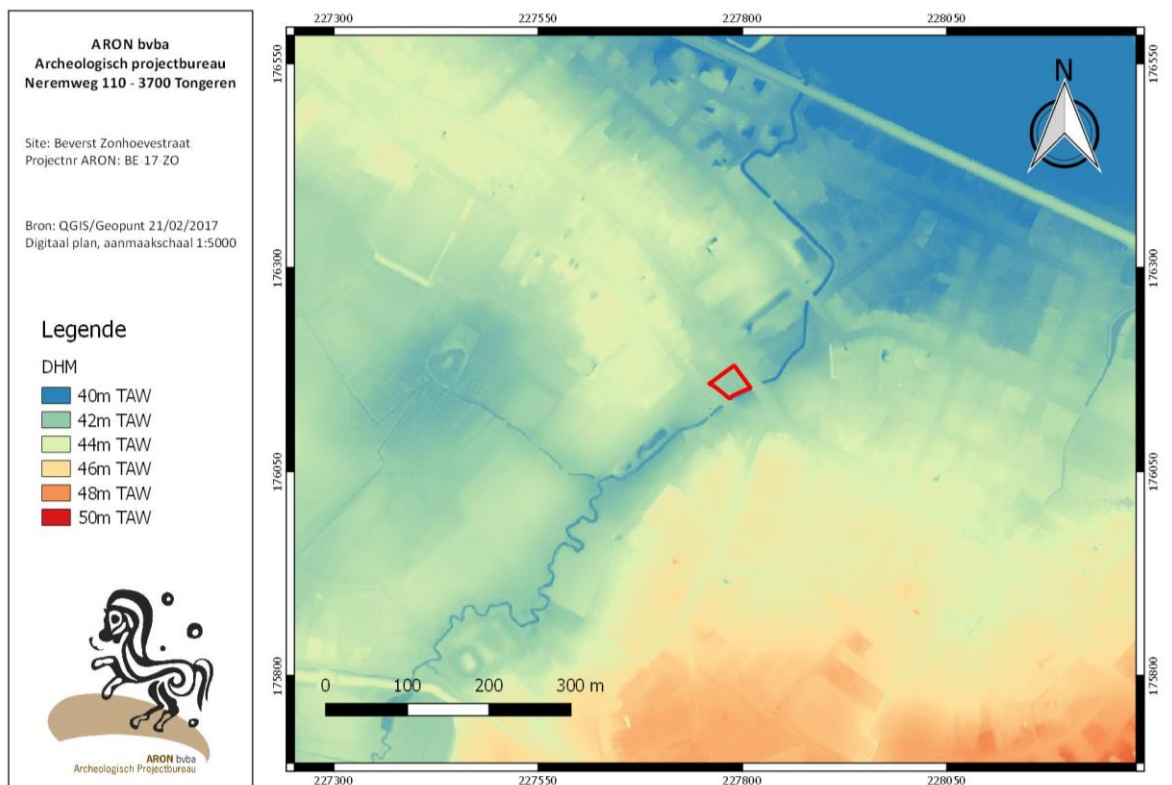
Afb. 1: Kleurenorthofoto met aanduiding van het onderzoeksterrein.

Het onderzoeksterrein beslaat een totale oppervlakte van ca. 1,04 ha en situeert zich in het zuidoosten van de dorpskern van Beverst, deelgemeente van Bilzen. Het terrein, met kadastrale referentie: Bilzen, 2^e afdeling, Sectie A, 390D, wordt begrensd door bebouwing in het noordwesten, de Beverststraat in het noordoosten, de Winterbeek in het zuidoosten en door de Zonhoevestraat in het zuidwesten. Het terrein was in gebruik als

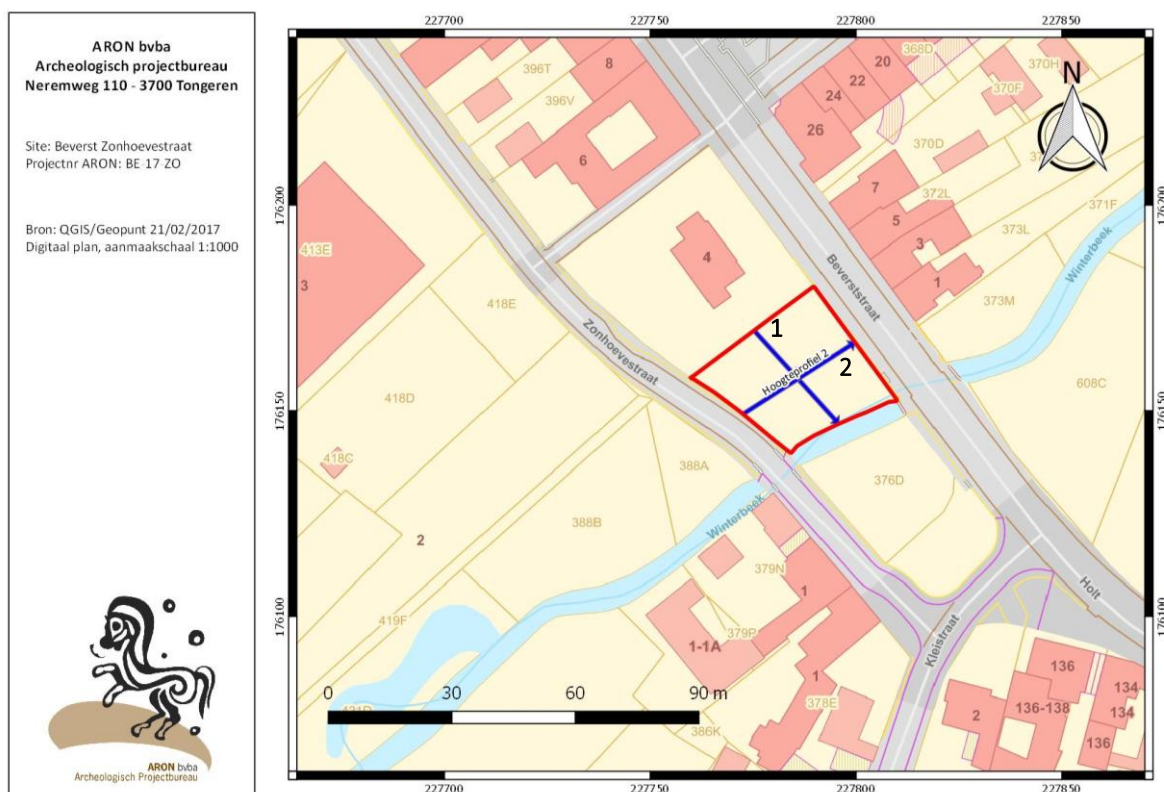
parkje, met een speeltuin, beplanting en bomen. Door verwaarlozing is het terrein op heden relatief dichtbegroeid.

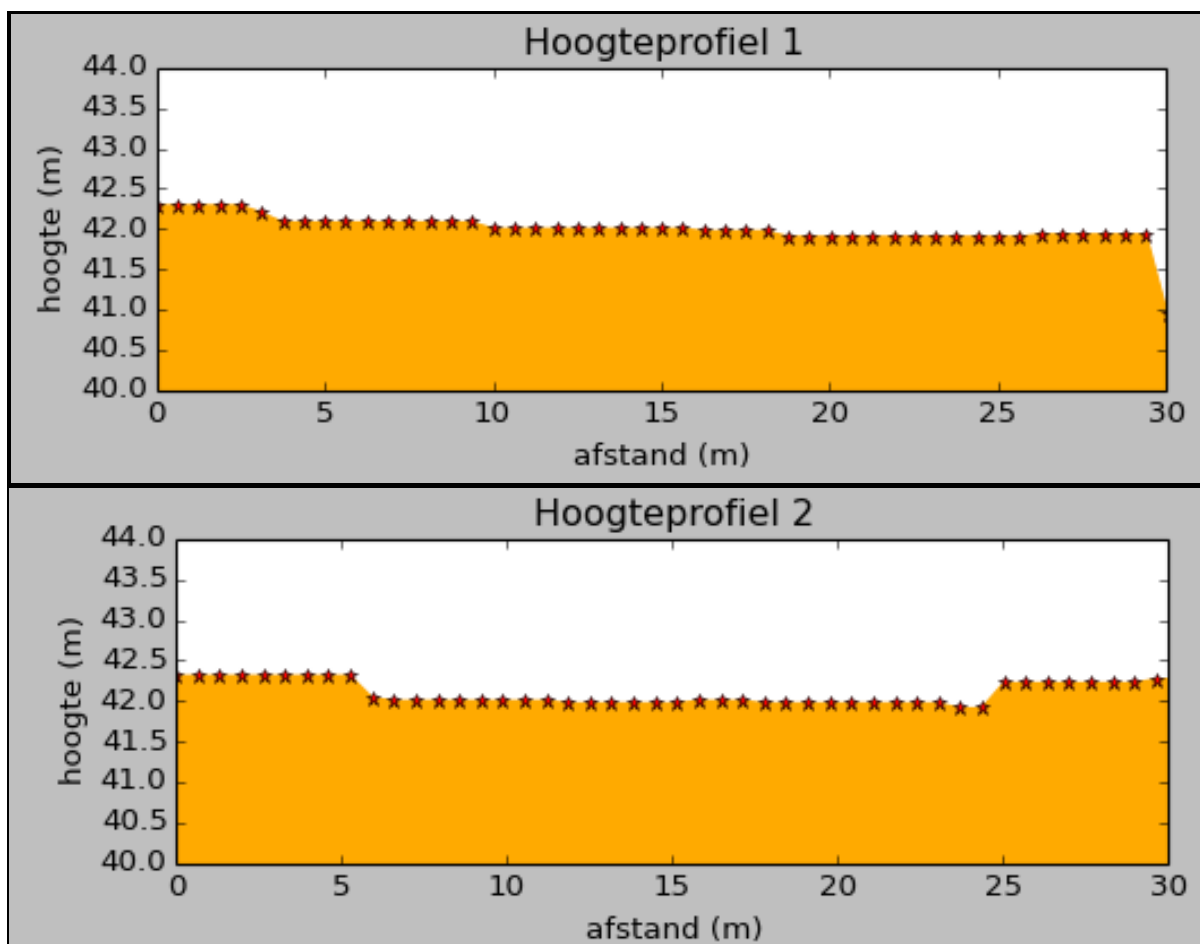
Afb. 2: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Afb. 3: Detail Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het onderzoeksgebied.

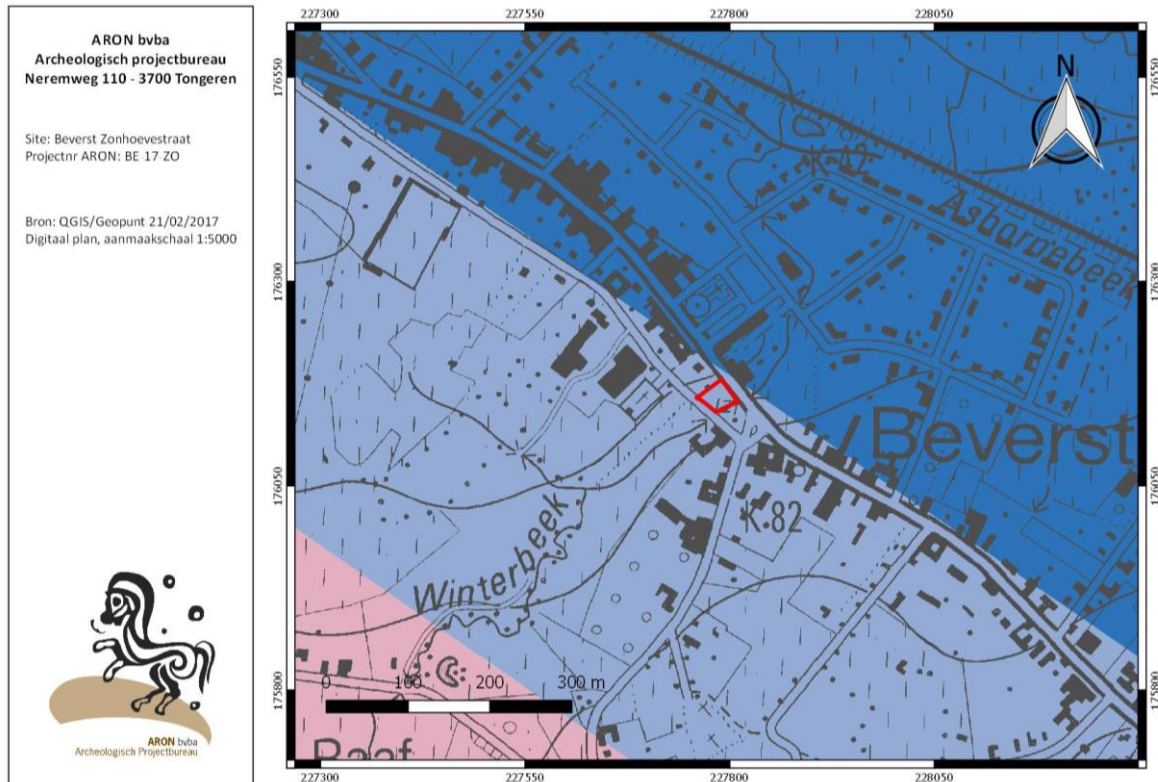

Afb. 4: Aanduiding van de hoogteprofielen op de kadasterkaart.

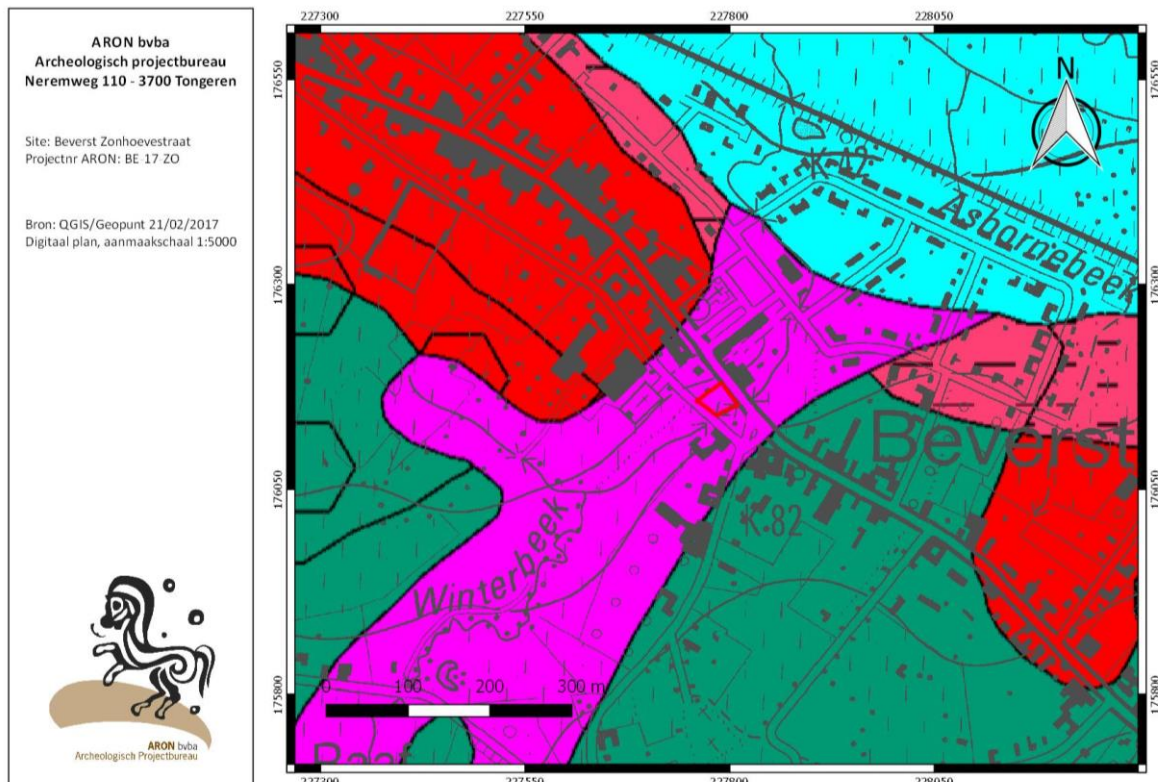

Afb. 5: De hoogteprofielen op het onderzoeksterrein (zie afb. 4).

Afb 6: De tertiaire kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

Afb 7: Quartairprofieltypekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood), schaal 1:5000 (Bron: Geopunt)

Afb. 8: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

Het onderzoeksgebied bevindt zich in de Demervallei. De Demer stroomt dan ook ca. 850 m ten noorden van het gebied. Het projectgebied daalt lichtjes van ca. 42,5 m TAW in het noordwesten naar ca. 42 m TAW ter hoogte van de Winterbeek (Afb. 2-5). Opvallend is dat het gehele terrein tussen 0,5 en 1 m lager ligt dan de Beverstraat en Zonhoevestraat. Uit het digitaal hoogtemodel (Afb. 3) kan afgeleid worden dat dit te wijten is aan het feit dat deze wegen opgehoogd werden om de Winterbeek op praktische wijze te overbruggen.

Beverst is gelegen in het overgangsgebied tussen het zandige Kempens hoogplateau in het noorden en de Haspengouwse leemstreek in het zuiden. Tijdens de laatste ijstijd (Weichsel- of Würm-ijstijd) vervoerden krachtige winden zand- en leemdeeltjes vanuit de schaars begroeide toendravlakten naar onze streken. In het zuiden van Nederland en het noorden van Vlaanderen (Kempen) werden zwaardere zanddeeltjes afgezet (cfr. dekzand). Verder zuidwaarts werden de lichtere deeltjes afgezet, eerst zandleem en vervolgens de kleinste leemdeeltjes (met een korrelgrootte van 0,03 mm). In de overgangsstreek zijn, door menging van lemig en zandig materiaal, gronden gevormd op lichte zandleem en zandleem.

De tertiaire ondergrond bestaat volgende de tertiairgeologische kaart uit de *Formatie van Bilzen*. De *Formatie van Bilzen* (Afb. 6; lichtblauw) bestaat uit twee zandpakketten gescheiden door een opvallend kleipakket. De formatie bestaat dus uit drie leden: het *Zand van Kerniel*, de *Klei van Kleine Spouwen* en het *Zand van Berg*. Het *Zand van Kerniel* is een grijswit tot geel middelmatig zand met een kleiige basis. Soms komt kwarts- en silexgrind voor. De gemiddelde dikte van het *Lid van Kerniel* bedraagt 5 m. De *Klei van Kleine Spouwen* is een groenachtig bruine tot geelgrijze zandige klei, vaak kalkhoudend met regelmatig voorkomen van 'Nucula comta'. De *Klei van Kleine Spouwen* is 6-7 m dik. Onder de *Klei van Kleine Spouwen* treft men een bleekgrijs soms bruinachtig half fijn tot grof mica- en glauconiethoudend zeer licht kleiig zand aan dat vooral bovenaan veel schelpen bevat als *Glycymeris*, *Cytherea*, *Cerithium* (*Zand van Berg*). Aan de basis van dit 5-6 m dikke zandpakket treft men geregeld een basisgrind aan. Het *Zand van Berg* is te onderscheiden van het *Zand van Kerniel* omdat het meer mica's en glauconiet bevat.¹

Net ten noorden van het onderzoeksterrein is er sprake van de *Formatie van Boom* (Afb. 6; donkerblauw). Deze formatie bestaat voornamelijk uit een blauwgrijze tot bruinzwarte klei, soms zandiger, soms afgewisseld met

¹ De Geyter, G. (ed.) (2001).

siltlaagjes. De klei is rijk aan mica's en pyriet en wordt gekenmerkt door ritmische veranderingen in siltgehalte, organisch materiaal en carbonaatgehalte. De klei is gemiddeld 10 m dik, maar kan tot 20 m dik worden.²

Volgens de quartairgeologische kaart (Afb. 7) bestaat de quartaire ondergrond ter hoogte van het onderzoeksgebied uit beekalluvium (Afb. 7, *paars*). Ten zuiden van het terrein is er sprake van zandige leem (Afb. 7, *groen*), dewelke is opgebouwd uit een afwisseling van dunne laagjes zand (Formatie van Wildert) en Leem (Brabant Leem). Ten noordwesten van het terrein zijn dezelfde afzettingen aanwezig, maar domineert het zand (Afb. , *rood*). Ten noordoosten van het terrein bestaat de ondergrond uit het Demeralluvium (Afb. *lichtgroen*),. Op de overgang van deze alluviale zone en de zandleemafzettingen is het beekalluvium afgedekt door een pakket zandleem van ca. 4 m dik (Afb. 7, *roze gestreept*).

Op de bodemkaart is het onderzoeksgebied aangegeven aangeduid met een OB-bodem (Afb. 8, *arcering*), wat verwijst naar een verstoord bodemprofiel door bebouwing of menselijke ingrepen. Ten noorden en zuiden van het terrein zijn de bodemprofielen wel nog bewaard. Ter hoogte van de Winterbeek is er sprake van een Eep (Afb. 8, *groen*), zijnde een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Ten zuidwesten van het terrein is er sprake van een Zbm-bodem (Afb. 8, *grijs*), zijnde een droge zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont. Ten noordoosten van het terrein is er sprake van een Sdm(b)-bodem (Afb. 8, *bruin*), zijnde een matig natte lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont.

1.2. Historische achtergrond

1.2.1. Beknopte historie van Beverst

Beverst wordt voor het eerst vermeld in 1314. Het dorp behoorde bij de heerlijkheid Oreya, zelf een leen van het graafschap Loon. De oudst gekende heer van Beverst is *Jan de Velroux*, die de heerlijkheid in 1420 releveert.

Het leen is achtereenvolgens in bezit van de families de Velroux, ook de Nandrin genoemd, Hoen van Hoensbroeck (1434) en de Geloës (1588). In 1683 verkoopt Willem Frans de Geloës de heerlijkheid aan Edmond Godfried Huyn, baron van Bocholtz, landcommandeur van Alden Biesen. Vanaf dan is het in bezit van de Duitse Orde.

De lagere rechtsmacht lag in handen van de schepenenbank van Beverst, de 's Graevenbanck, deels aangesteld door de graaf van Loon, deels door de heer van Oreya. De middele en hogere rechtspraak werd deels uitgeoefend door de binnenbank van Bilzen, die Luiks recht sprak, terwijl de gehuchten Laar, Holt en Schoonbeek ressorteerden onder de buitenbank van Bilzen, die Loons recht sprak. De gemeente werd bestuurd door twee jaarlijks verkozen burgemeesters.

Op het huidige grondgebied van de gemeente bevonden zich een aantal grote leengoederen en hoeven. Het belangrijkste is Schoonbeek, met nog bestaand waterkasteel (confer Schoonbeek). Op Schoonbeek lag ook het leengoed Grotenrock. Voorts de hoeven Coum (thans verdwenen), Damreis (zie Damerstraat), grenzend aan Coum, en de waarschijnlijk omgrachte hoeve Schuylenborg, op de grens met Hoeselt. Laatstgenoemde hoeve wordt voor het eerst vermeld in 1578; ze is thans volledig verdwenen.

Reeds in de 8ste eeuw bestaat er te Beverst een kapel, een *quarta capella*, afhankelijk van de kerk van Hoeselt, dat in deze eeuw als parochie van Tongeren wordt afgescheiden. De tienden zijn in handen van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Huy, het patronaatsrecht in die van de pastoor van Hoeselt. Bij de oprichting van het nieuwe concilie Hasselt in 1589 gaat Beverst hier deel van uitmaken, ondanks het feit dat het een filiaalkerk van Hoeselt is. In 1801 ressorteert de kapel onder de parochiekerk van Munsterbilzen, in 1805 onder die van Bilzen, om in 1839 een zelfstandige parochie te worden.

Tijdens de Franse bezetting wordt Beverst ingedeeld bij het kanton Genk, een jaar later bij het kanton Bilzen. In 1878 worden de gehuchten Laar, Holt en Schoonbeek van het grondgebied van Bilzen afgescheiden en bij Beverst gevoegd.

---

² De Geyter G. (ed.) (2001), p. 21

Tot in de 20ste eeuw blijft Beverst een typisch, Vochtig-Haspengouws landbouwdorp van het straatdorptype (steenweg Hasselt-Bilzen), met verspreid liggende hoeven aan de secundaire wegen, of in vrij los verband gegroepeerd in de gehuchten. In de laatste decennia evolueert het naar woonforenzengemeente. De oorspronkelijke structuur is vrij duidelijk bewaard, hoewel overal veel nieuwbouw is te constateren. De bouw van sociale woonwijken in Schoonbeek hebben voor inwijking en bevolkingstoename gezorgd.³

1.2.2. Beknopte historiek van het onderzoeksgebied⁴

Zoals hierboven reeds vermeld kende Beverst reeds sinds het einde van de 8^e eeuw een *quarta capella* afhankelijk van Hoeselt. Deze 'kapel' bezat dus noch het dooprecht, noch het recht de laatste sacramenten toe te dienen. De kapel was opgedragen aan Sint Gertrudis (626-659). Het is niet geheel duidelijk of er op dit moment reeds een volwaardige kapel in Beverst was. Een akte uit 1066 die de schenking van de tienden van Hoeselt aan het kapittel van Hoei documenteert is geen sprake van een kapel van Beverst, wat doet vermoeden dat er pas later een kapel op het onderzoeksgebied werd gebouwd.⁵

Weliswaar moet hier een kleine kanttekening bij gemaakt worden. Net ten westen van het onderzoeksgebied ontspringt een kleine bron waarvan het water als heilzaam beschouwd werd. Deze wordt in 1637 als "Sinte-Gertrudis-Bron" benoemd en speelde een rol in de plaatselijke rite. Het is niet onwaarschijnlijk dat er zich reeds in de vroegchristelijke periode een dergelijke rol opnam in het religieuze landschap en dat hier tevens een hoevekapel of dergelijke aan verbonden was. Mogelijk heeft deze locatie tevens een prechristelijke oorsprong.

In 1382 stichtte ene Reinaldus een jaargetijde in de kapel waarvoor het hof Coum werd belast. Deze werd tevens begraven in het koor van de kapel. Dit geldt als de vroegste historische vermelding van het gebouw.

Enkele bronnen uit de 17^e eeuw geven inzicht in het uitzicht van de toenmalige kapel. Het was een witgekalkte steenbouw met een koor dat kon afgesloten worden van het schip en een houten dak belegd met leisteen. Doorheen de 17^e en 18^e eeuw werden er allerhande renovatiewerken uitgevoerd, onder meer aan de koor, het dak en de vloer. In een document opgesteld ter inventarisatie van de kerkobjecten (4 maart 1798) wordt vermeld dat de vroegere kerk een lengte heeft van '25 voet' en een breedte van '15 voet'. Omgerekend komt dit neer op een oppervlakte van ca. 7,6 x 4,5 m.⁶

Tussen 1838 en 1840 werd op deze locatie een nieuw gebouw opgetrokken waarbij bouw materiaal van de oude kapel gebruikt is geweest voor de funderingen. Aangezien Beverst in 1839 tevens een onafhankelijke parochie werd is er vanaf dan sprake van een parochiekerk. Deze kerk werd ontworpen door de toenmalige provinciale architect Albert Jaminé (1800-1871) en had een afmeting van 16,5 x 9,5 m met een koor van 4,8 x 4,5 m. Er werd over de oude toren genoteerd dat deze uit de 16e eeuw stamde. In de huidige kerk is tevens een klok bewaard uit 1626.

Deze parochiekerk was tegen de late 19e eeuw te klein geworden voor de parochie en werd vervangen door de huidige kerk, aan de overkant van de Beverstraat gelegen. Deze werd gebouwd tussen 1897 en 1898. In 1897 werd de kapel op het onderzoeksterrein tevens afgebroken. De fundamenten van kapel van voor de 19^e eeuw werden volgens Willems in 1915 uitgebroken voor de bouw van een woning.⁷

Samenvattend is er binnen het onderzoeksgebied sprake van minstens twee bouwfases. Weliswaar is de bouwgeschiedenis van de kapel voorafgaand aan de nieuwe tijd van een speculatief karakter. Het is op heden onduidelijk of er voorafgaand aan de 11^e – 12^e eeuw een kapel gelegen was op het onderzoeksgebied. De eerste vermelding dateert van de 14^e eeuw. Deze kapel heeft doorheen de tijd diverse verbouwingsfases gekend totdat deze in 1838-1840 vervangen werd door een nieuw gebouw. Deze werd op het einde van de negentiende eeuw afgebroken, waarna een nieuwe parochiekerk aan de overkant van de Beverstraat werd gebouwd. Men kan er van uitgaan dat begraving rond de kerk eveneens in deze periode definitief werd stopgezet.

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120350>

⁴ De analyse van de historische en cartografische bronnen is gebaseerd op de bureaustudie uitgevoerd door Tim Vanderbeken (IOED Haspengouw-Oost en Voeren).

⁵ VOLS J. (1956) 'Uit het verleden van Beverst: De kerk', *Limburg* 35, p. 201-204.

⁶ *Idem*, p. 166-168 en 201-204.

⁷ WILLEMS C. (1936) 'Geschiedenis van Beverst', *Limburg*, 17, p. 17-18.

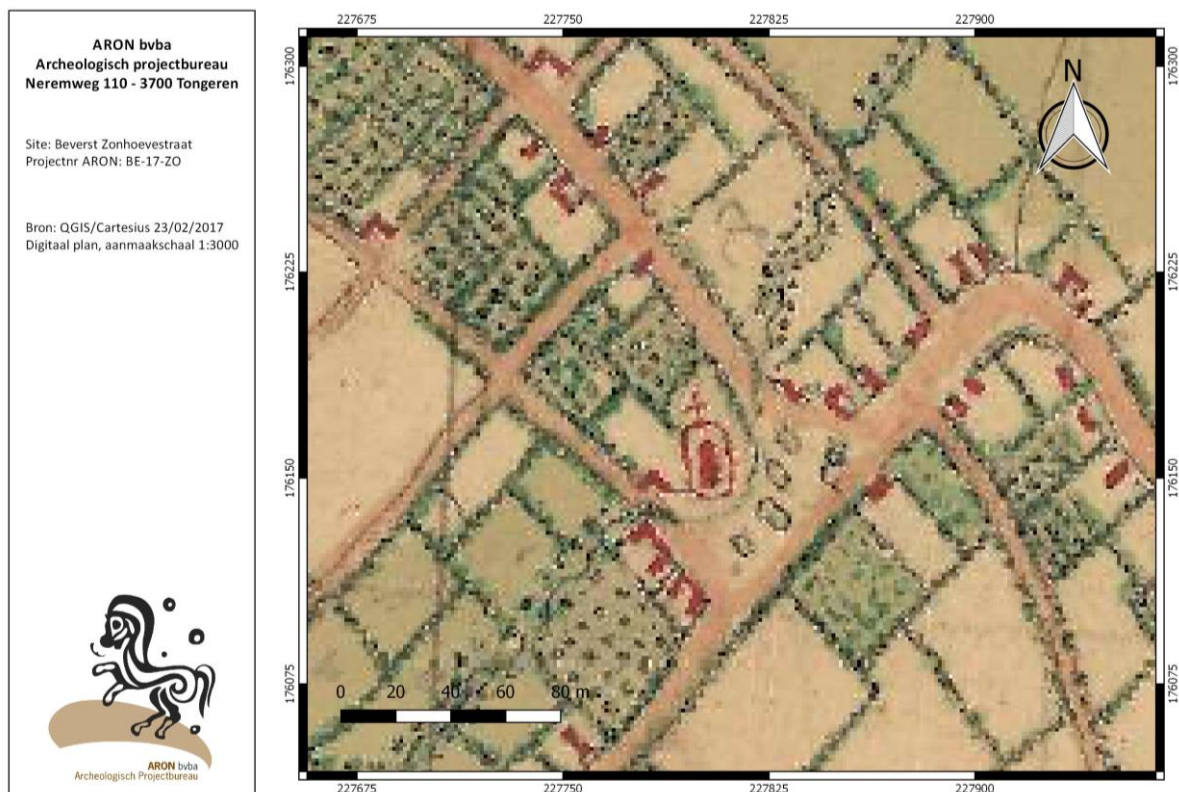
De vroegst gekende kaart waarop het onderzoeksgebied onderscheiden kan worden, is de *Kaart van de Franse ingenieurs-geografen* (1745-1748) oftewel de *Villaretkaart* (Afb. 9). Hierop kan ten westen van de waterloop een kapel met NNO-ZZW oriëntatie onderscheiden worden. De georeferentie van deze kaart is erg onzeker. Het lijkt er zelfs op alsof de kerk meer naar het zuiden moet gesitueerd worden ten opzichte van de CAI locatie (CAI locatie 51176, Afb. 17). Het argument is de ligging van de Zonhoeve- en Beverststraat.

Op de *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden* (1771-1778; Afb. 10), oftewel de *Ferrariskaart* is eveneens een kapel weergegeven ter hoogte van het onderzoeksterrein. Rondom is een kerkhof en kerkhofmuur getekend. Net ten westen van het kerkhof zien we bebouwing met tuinen. Ten noordoosten van het terrein loopt de voorloper van de huidige Beverst/Holtstraat. De Zonhoevestraat is niet aangegeven.

Op de *Atlas der buurtwegen* (ca. 1842; Afb. 11) krijgen we een duidelijker zicht op percelering en de vorm van het kerkgebouw. De percelering komt duidelijk overeen met de huidige indeling. De kapel heeft hier een ONO-WZW oriëntatie. Mogelijk geeft deze kaart reeds het nieuwe kerkgebouw uit 1840 weer.

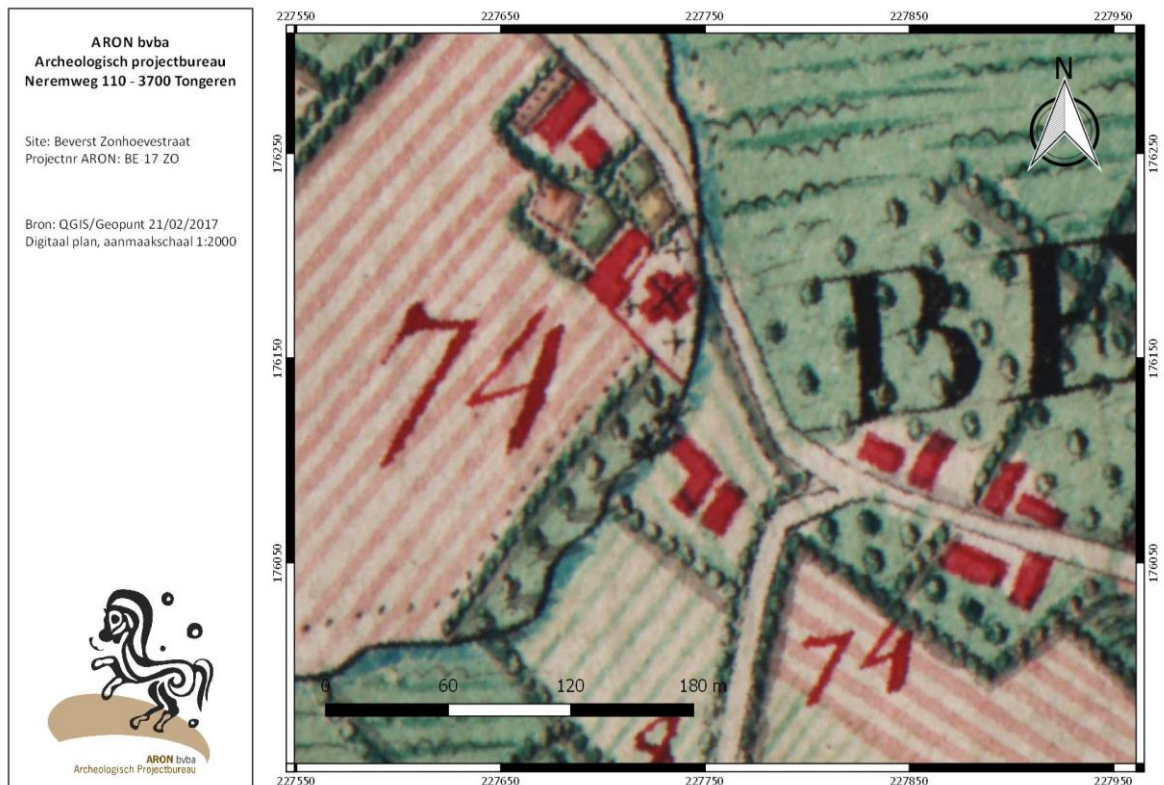
Op de Vandermaelenkaart (1846-1854; Afb. 12) zijn geen verschillen merkbaar ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen. De topografische kaart van 1873 (Afb. 13) biedt geen verdere informatie. Ook hier is het onderzoeksgebied ingenomen door een weinig duidelijk gesitueerde kapel. De topografische kaart van 1904 (Afb. 14) is opvallend aangezien de kapel nog opgetekend is ondanks dat deze in 1897 werd afgebroken. Tevens staat de huidige parochiekerk, gebouwd in 1896-1897, nog niet aangegeven.

Op de topografische kaart van 1939 (Afb. 15) is de kapel afgebroken en staat de parochiekerk op de huidige locatie. Tevens is het kerkhof verplaatst naar zijn huidige locatie, ca. 100 m ten westen van het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied zelf bestaat uit grasland met bomen. Ook op de topografische kaart van 1969 (Afb. 16) is dit het geval.

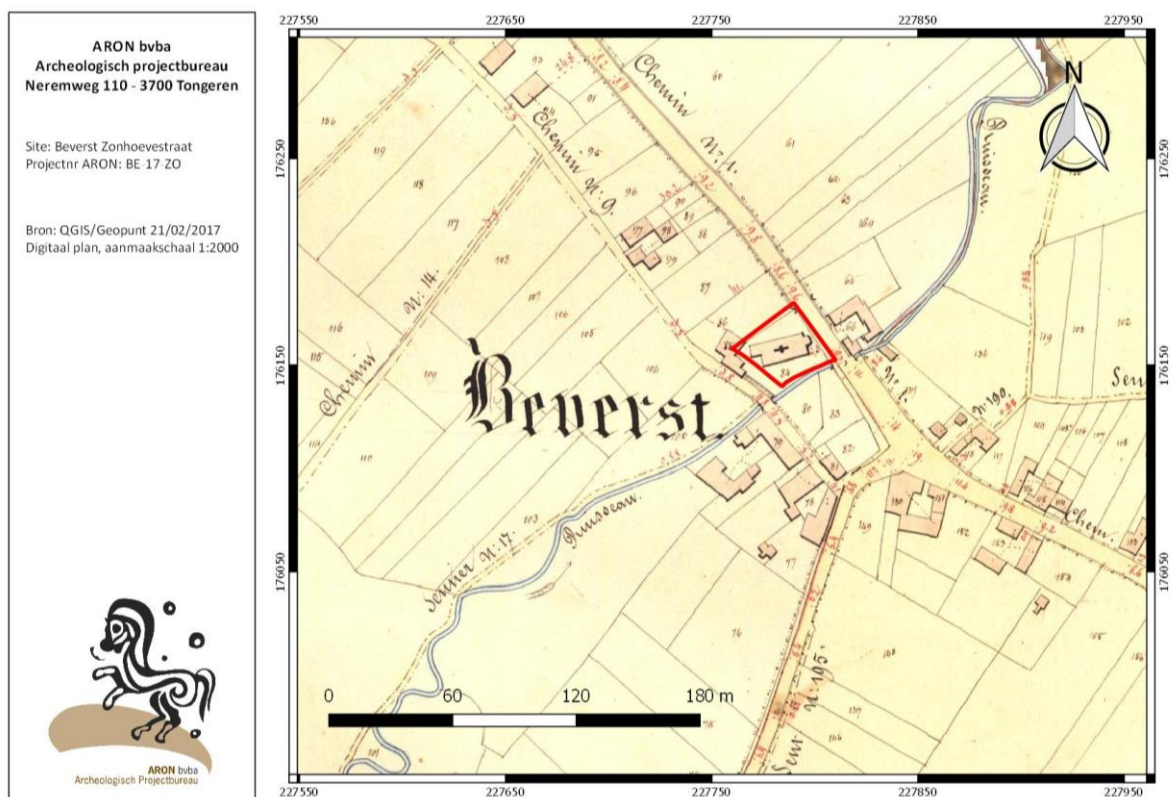

Afb. 9: Detail van de Villaretkaart (1745-1748) (Bron: Vanderbeken (2016), fig. 2)

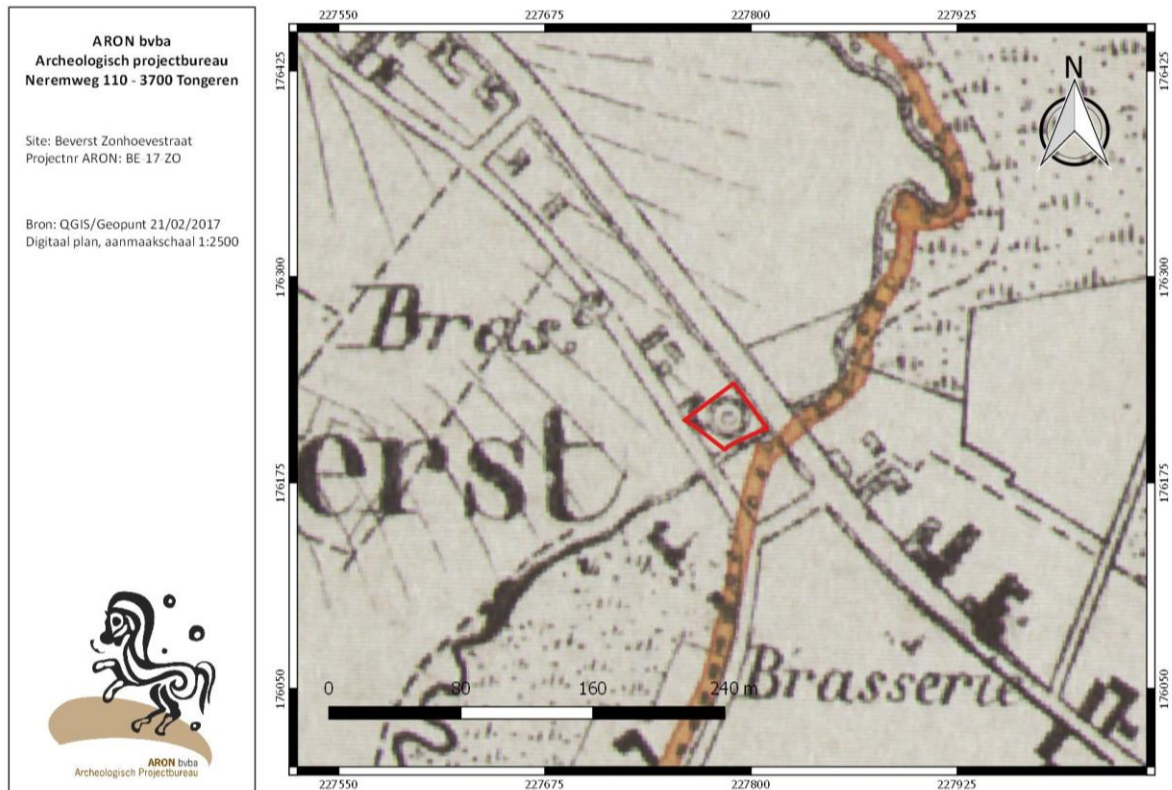

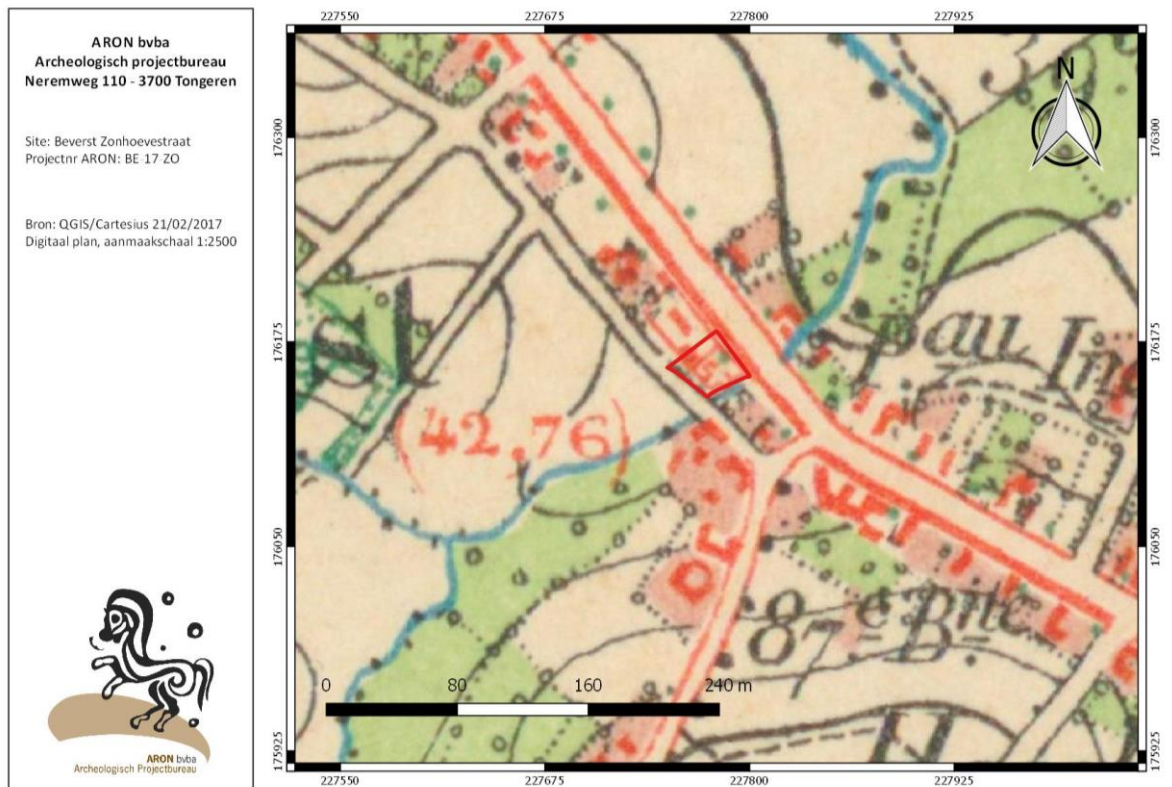
Afb. 10: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld door Graaf de Ferraris (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

Afb. 11: Detail uit de Atlas van de Buurtwegen (ca. 1842) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

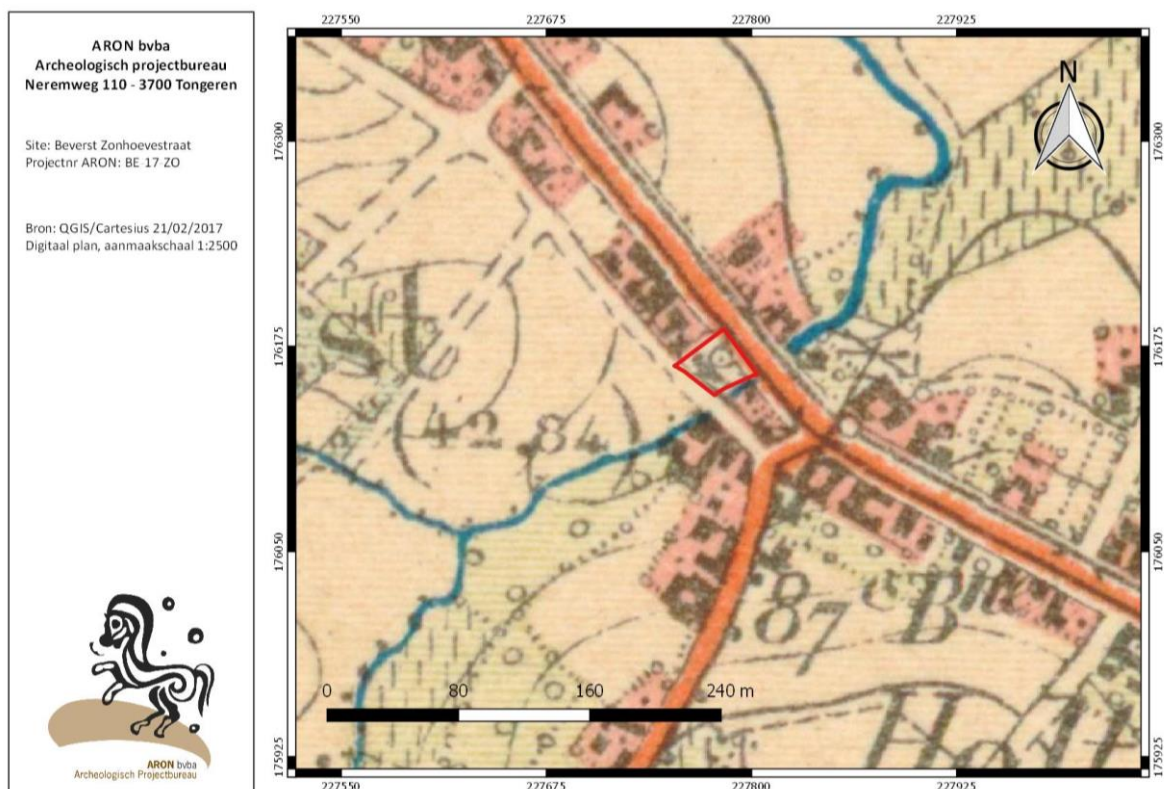

Afb. 12: Detail uit de Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

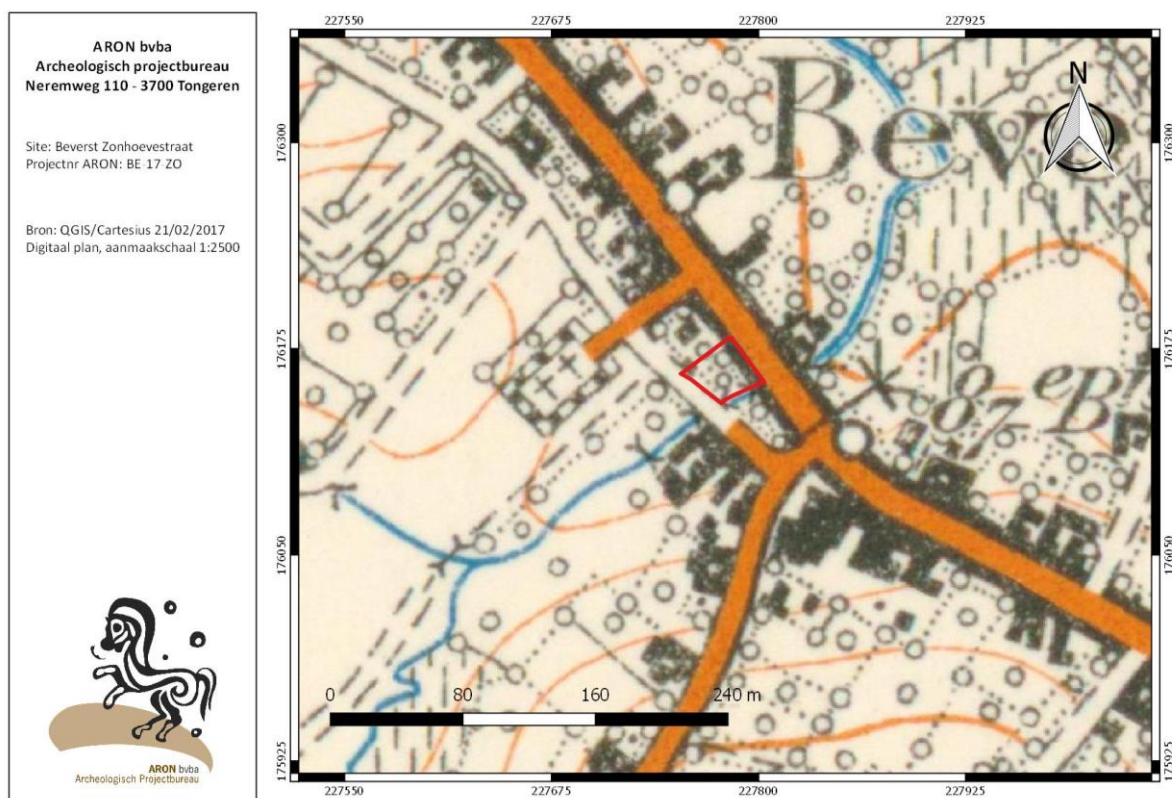

Afb. 13: Detail uit de topografische kaart van 1873 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

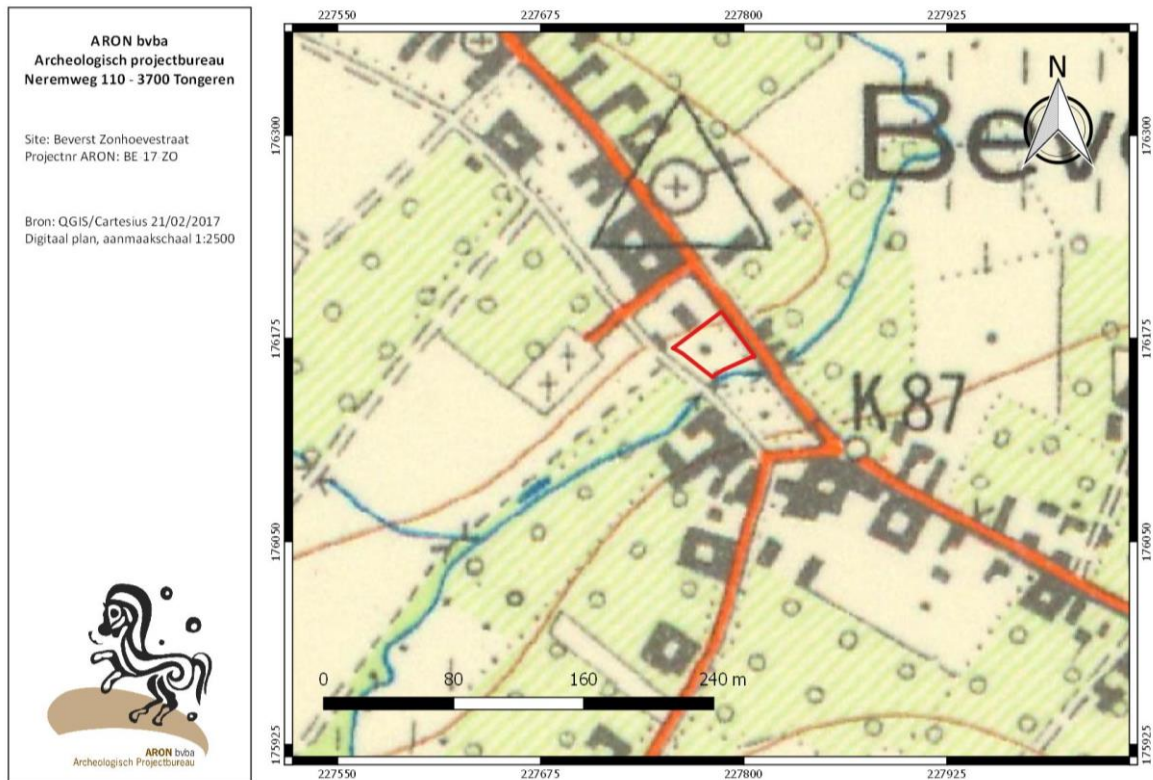

Afb. 14: Detail uit de topografische kaart van 1904 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

Afb. 15: Detail uit de topografische kaart van 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

Afb. 16: Detail uit de topografische kaart van 1969 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

1.3 Eerder archeologisch onderzoek.

Afb. 17: Topografische kaart met projectie van de gekende CAI-locaties (lichtblauw) en aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

Op het onderzoeksterrein (*Afb. 17*) werd tot heden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wel staat een CAI-locatie binnen het projectgebied aangegeven (**CAI locatie 51176**). Deze maakt melding van het bestaan van een “kerkje in de tuin van de pastorie” en verwijst bijgevolg naar de hierboven reeds besproken kapel.

CAI Locatie 51175 handelt over de hoeves de Zon en de Maan, twee relictten in opstand uit de late middeleeuwen maar in latere periodes sterk verbouwd.

CAI locatie 208646 verwijst naar twee metaaldetectievondsten, met name een Romeinse munt en een zilveren ring uit de 18^e eeuw.

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

Op het onderzoeksgebied zal een park en een riolering van ca. 30 m N-Z aangelegd worden (*zie bijlage 6*). Op het perceel zal voorafgaand aan de inrichting van het park een archeologisch prospectie uitgevoerd worden. Voor de aanleg van een riolering werd echter al een onmiddellijke werfbegeleiding/opgraving uitgevoerd.

Bijgevolg bestond het onderzoek initieel uit een bureaustudie, een prospectie met ingreep in de bodem en een *strip & map* van de geplande rioleringssleuf tot op het eerste archeologisch vlak. Omwille van dit verschil in strategie werden er twee vergunning uitgegeven, zijnde voor een prospectie met ingreep in de bodem en voor een opgraving (*Strip & map*) van de rioleringssleuf. Binnen het onderzoeksgebied is er dan ook sprake van twee verschillende vooropgestelde doelstellingen en onderzoeksvragen.

Doel **van de prospectie met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Bij de prospectie met ingreep in de bodem moeten minimaal de volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er structuren behorende tot het kerkgebouw aanwezig binnen het onderzoeksgebied en binnen de beoogde verstoringsdiepte van de werken?
- Zijn er graven aanwezig binnen de beoogde verstoringsdiepte van de werken?
- Is er een realistische plaanpassing of technische uitvoering mogelijk om het behoud in situ van het archeologisch erfgoed te verzekeren?
- Indien er geen plaanpassing mogelijk is wat is het vervolgtraject (inclusief inschatting natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie)?

De aanleg van een riolering wordt **archeologisch begeleid**. Indien er sporen of structuren worden vastgesteld worden deze onmiddellijk opgegraven (*strip & map*)

De vraagstelling met betrekking tot de *strip & map* van de rioleringssleuf is gericht op de ruimtelijke analyse van de sporen van het eerste archeologische niveau. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Zijn er sporen aanwezig?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren/contexten?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Hoe verhoudt de site zich in zijn ruimere omgeving met betrekking tot de onderzochte periode(s).

- Zijn er resten van oudere kerkfasen aangetroffen? Uit welke periode dateren deze en kunnen ze gelinkt worden aan een gekende kerkfase? Bevestigen zij wat we kennen uit de historische en iconografische bronnen? Zo neen, in welke mate wijken zij ervan af? Zo ja, zijn er elementen aanwezig die een aanvulling kunnen zijn op wat we kennen?
- Kunnen er sporen aan een al dan niet aanwezig voormalig kerkhof gekoppeld worden?
  1. Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd?
  2. Wat is de datering van de graven
  3. Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?
  4. Wat is de begravingsdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?
  5. Hoe is de bewaringstoestand (preservatie) en de volledigheid van de skeletten en aanverwante sporen?
  6. Wat is het geslacht, de leeftijd, de lichaamslengte en de gezondheid van de verschillende individuen?
  7. Betreft het begravingen in volle grond, kisten, bekiste grafkuil, grafkelders...?
  8. Wat is het fysieke aspect van de eventuele funeraire structuren (kistvorm en assemblage, grafkuil, grafkelders, grafstenen, knekelput ...)?
  9. Zijn er elementen die kunnen wijzen op een begrafenisritueel (bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, balseming...) en zo ja welke informatie valt hieruit af te leiden?
  10. Zijn er aanwijzingen voor een begraving met kledij of in een lijkwade?
- Wat zijn de mogelijkheden naar natuurwetenschappelijk onderzoek?

Op basis van de resultaten van de strip & map en de prospectie met ingreep in de bodem werd beslist dat:

- De rioleringswerken verder archeologisch opgevolgd dienden te worden en aangepast voor een behoud in situ van muurrestanten te garanderen. Deze werfbegeleiding viel nog binnen de *strip & map* van de riolering. Bijgevolg golden dezelfde voorwaarden.
- De aanleg van de wandelpaden in **de parkzone archeologisch begeleid** diende te worden. Hiervoor werd een nieuwe vergunning aangevraagd en golden dezelfde onderzoeksvragen als voor de *strip & map* van de rioleringssleuf.
- Er bij het vrijmaken van het terrein niet dieper dan 20-25 cm wordt gefreesd.

Omwille van praktische redenen worden de resultaten van de prospectie en de strip & map samen behandeld.

2.2 Verloop

Het gemeentebestuur van Bilzen nam in 2015 het initiatief voor het aanleggen van een gescheiden riolering, een parkje, een ontsluitingsweg, een tijdelijke parking en het herinrichten van de Zonhoevestraat. Om het historisch en archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied in te schatten werd er in 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd door *Tim Vanderbeken (IOED Oost-Haspengouw & Voeren; gepubliceerd als intern rapport)*. Op basis van dit bureauonderzoek werd besloten dat een vervolgonderzoek noodzakelijk was.

Een initiële startvergadering werd gehouden op 14 februari 2017 waarbij *Petra Driesen (ARON bvba)*, *Bart Coolen (Roebben Jan bvba)*, *Bart Hermans (Stad Bilzen)*, *Tim Vanderbeken* en *Ingrid Vanderhoydonck (Onroerend Erfgoed)* aanwezig waren. Op basis van dit overleg werd een voorstel gedaan voor de strategie van het onderzoek, met name de uitvoer van een *strip & map* ter hoogte van de riolering, bestaande uit één N-Z georiënteerde sleuf en de prospectie ter hoogte van de parkzone, bestaande uit een O-W georiënteerde sleuf en twee proefputten. Deze methodiek werd goedgekeurd door *Tim Vanderbeken* en *Ingrid Vanderhoydonck*.

Voorafgaande aan het onderzoek werd op naam van *Maxim Hoebreckx (ARON bvba)* voor beide onderzoeken vergunningen aangevraagd. een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 16 februari 2017 afgeleverd onder het dossiernummer 2017/030. Een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2017/030(2) en stond tevens op naam van *Maxim Hoebreckx*. Een vergunning voor de archeologische opgraving werd afgeleverd op 10 februari onder het dossiernummer 2017/034. Een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2017/034(2). Beiden stonden tevens op naam van *Maxim Hoebreckx*. Voor het uitvoeren van de werfbegeleiding van de parkzone werd op 14

maart 2017 een vergunning afgeleverd onder het dossiernummer 2017/065. Een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2017/065(2).⁸ Beiden staan tevens op naam van *Maxim Hoebreckx*.

Op 20 februari 2017 werd de strip & map van de rioleringssleuf en de prospectie met ingreep in de bodem op de parkzone uitgevoerd (Afb. 18). Het veldwerk werd uitgevoerd door *Maxim Hoebreckx* en *Joris Steegmans* (*ARON bvba*) en intern begeleid door *Petra Driesen* (*ARON bvba*). Het onderzoek werd bodemkundig begeleid door *Chris Cammaer* (*ACC Geology*). Kraan en machinist werden geleverd door *Roebben NV*.

Van deze resultaten werd een tijdelijk verslag opgesteld dat bezorgd werd aan de betrokken partijen. Op basis van deze gegevens werd op 17 maart 2017 een strategie voor het vervolgonderzoek opgesteld op een werfvergadering. Hier werden de verdere maatregelen met betrekking tot begeleiding en behoud *in situ* vastgelegd.

De aanleg van de riolering werd op 3 mei 2017 opgevolgd door *Maxim Hoebreckx* (Afb. 19). Hierbij werd het profiel gedocumenteerd en werden op één locatie menselijke resten *in situ* vastgesteld. Aangezien hier geen verdere verstoring plaatsvond werden deze resten afgedekt met geotextiel.

Ten slotte werd de aanleg van een wandelpad over het onderzoeksterrein op 13 september 2017 opgevolgd door *Maxim Hoebreckx* (Afb. 20). Aangezien hierbij het archeologisch vlak niet werd aangetast werd er geen verdere registratie uitgevoerd.

Afb. 18-20: Zicht op de werken: SL1 tijdens de opgraving/prospectie, begeleiding van de rioleringssleuf, begeleiding van de aanleg van het wandelpad.

⁸ Zie bijlage 13

2.3 Methodiek

Zoals reeds aangehaald was de initieel te volgen methodiek tweeledig. Het tracé van de riolering moest onderzocht worden door middel van een *strip & map* van de rioleringssleuf. De rest van het terrein werd onderzocht door middel van een prospectie met ingreep in de bodem.

Op 20 februari 2017 werd de *strip & map* van de rioleringssleuf en het vooronderzoek met ingreep in de bodem op de rest van het onderzoeksgebied uitgevoerd. Concreet hield dit in dat er 2 sleuven en 3 proefputten werden aangelegd (Afb. 21).

SL1 (72 m²), die 3,5 m breed was, werd aangelegd ter hoogte van de rioleringssleuf waarbij de methode van *strip & map* werd gevolgd. Dit houdt in dat eventuele sporen in deze sleuf onmiddellijk opgegraven zouden worden. Er werd één muur aangetroffen dewelke opgeschoond en geregistreerd werd. Aangezien over de rest van de sleuf er sprake was van een geroerd pakket werd er een proefput (PP1) aangelegd om de diepte van de moederbodem vast te stellen.

SL2 en PP2-3 vielen onder de methodiek van een prospectie met ingreep in de bodem. SL2 werd aangelegd met een NW-ZO oriëntatie en was 2 m breed en 19,5 m lang. PP2-3 waren respectievelijk aan de oost- en westzijde van het terrein aangelegd en werden tot ca. 1 m onder het huidige maaiveld verdiept. Aangezien op deze diepte menselijke resten *in situ* werden aangetroffen werd verder verdiepen gestaakt. De sleuven, proefputten en profielen werden gefotografeerd en ingemeten met behulp van GPRS.

Op deze wijze werd in het totaal 116 m² aangelegd, wat neerkomt op 11,15 % van het onderzoeksterrein (1040 m²).

De proefputten werden om veiligheidsredenen onmiddellijk na de uitvoering van het onderzoek en in samenspraak met *Tim Vanderbeken* gedicht. De sleuven werden op een later moment gedicht.

Bij de opvolging van de rioleringssleuf was *Maxim Hoebreckx* gedurende de hele periode van de werken aanwezig. Hierbij werd tevens bewerkstelligd dat de aangetroffen muur *in situ* bewaard zou kunnen worden.

Bij de aanleg van het wandelpad was *Maxim Hoebreckx* gedurende het uitgraven van de fundering aanwezig. De registratie bij deze opvolging beperkte zich tot het fotograferen van de uitgegraven sleuven aangezien de moederbodem niet bereikt werd.

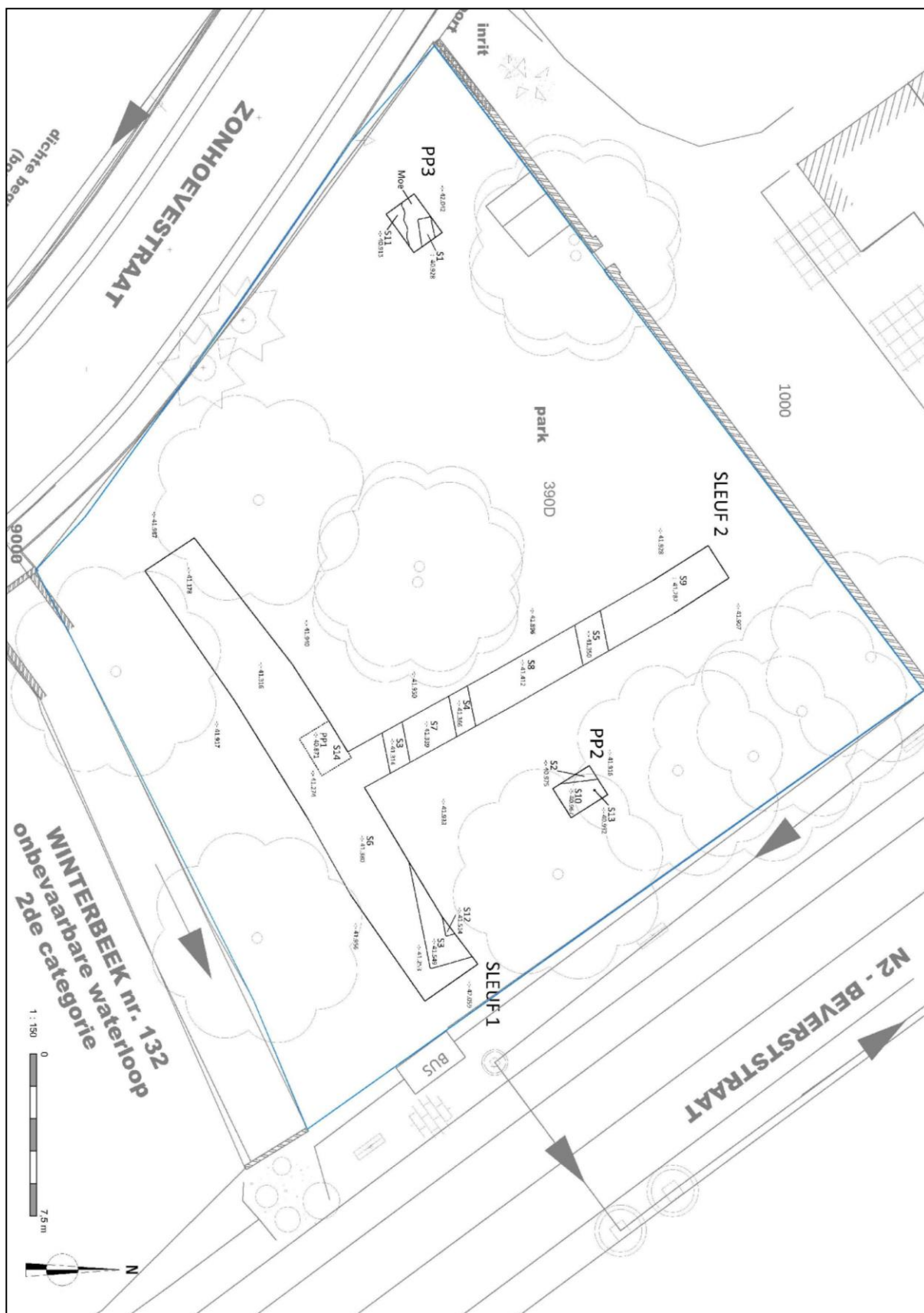
Tijdens de verwerking, in de kantoren van ARON bvba, werden de sporen- en fotolijst gedigitaliseerd in MS Access 2010.⁹ De tekeningen van de werkputten en de profielen werden overgezet in AutoCAD 2011, en waar nodig, herwerkt. De overzichtsplannen zijn gemaakt op schaal 1/50ste, de detailplannen en profielen op schaal 1/20ste.¹⁰

---

⁹ Zie bijlage 4, 5

¹⁰ Zie bijlage 7-12.

Afb. 21: Overzichtplan van de Strip & Map en het proesleuvenonderzoek (Bron: ARON bvba, schaal 1:500).

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein

Afb. 22-25: PP1, een profiel in de rioleringsleuf, PP2 en PP3 met aanduiding van de vastgestelde horizonten.

De bodemopbouw kon vastgesteld worden aan de hand van de aangelegde proefsleuven en –putten. Binnen het projectgebied werden er geen recente verstoringen vastgesteld. Het terrein is bijgevolg onaangetast gebleven sinds de afbraak van de kapel in de late 19^e eeuw.

Over het gehele terrein was er sprake van een bouwvoor van ca. 40 cm met een hoge mate van beworteling. In delen van SL1 was er onder deze bouwvoor sprake van een dunne puinlaag (Ap2) bestaande uit baksteenresten en mergel. Deze puinlaag was tussen de 10 en 20 cm dik.

Onder deze puinlaag bevonden zich dikke antropogene pakketten (S6-11). Deze zijn te interpreteren als ontruimingspakket van het kerkhof (S6, 9, 10 en 11) of als puinpakketten die te relateren zijn aan de vroegere kapel (S7 en 8). Deze lagen worden verder besproken onder 3.2. *Sporen*.

In **PP1** (Afb. 22) bevond de moederbodem zich op een diepte van ca. 1 m onder het maaiveld. Het betrof een blauwgrijs alluviaal pakket met roestplekken. Bij het aanleggen van de proefsleuven was het grondwaterniveau zodanig hoog dat verder onderzoek in de proefput niet mogelijk was. Bij de begeleiding van de rioleringswerken, in drogere omstandigheden, bleek dat in de moederbodem nog graven bewaard waren (zie 3.2. *Sporen*).

In **PP2** (Afb. 24) werd de moederbodem niet bereikt. Op een diepte van ca. 1 m werden menselijke resten aangetroffen die vermoedelijk *in situ* bewaard waren. Aangezien deze op een diepte lagen waar geen verstoring zou plaatsvinden werd het verder verdiepen gestaakt.

In **PP3** (Afb. 25) werd de moederbodem bereikt op een diepte van ca. 1 m. Ook hier betrof het een alluviaal leempakket, al was deze eerder bruingrijs en waren de roestsporen minder uitgesproken. In de moederbodem tekende zich een grafkuil af (zie 3.2. *Sporen*).

3.2 De archeologische sporen

In het totaal werden er 15 sporen geregistreerd. Het betrof 7 antropogene pakketten, 1 muur, 3 uitbraaksporen en drie grafcontexten. Allen stonden in verband met de historische aanwezigheid van een kapel en kerkhof.

Zoals eerder al aangehaald werden onder de bouwvoor antropogene pakketten aangesneden die wijzen op het (deels) ontruimen van het kerkhof (**S6, 9, 10 en 11** (Afb. 22-25)). Deze pakketten bestonden uit bruingrijze tot grijze leem waarin kalk, houtskool en menselijke beenderen vermengd waren. Aan de onderzijde van dit pakket waren occasioneel spitsporen zichtbaar. Het is niet duidelijk of deze ontruiming gefaseerd gebeurde of dat deze gelijktijdig met de afbraak van de kapel werd uitgevoerd.

Onder de ontruimingslagen op het kerkhof werden op drie plekken begravingen aangesneden op een diepte van ca. 1 m onder het maaiveld. In PP2 werd op de bodem van de proefput een schedel (**S13**; Afb. 27) aangetroffen dewelke O-W georiënteerd was. Aangezien er geen grafkuil of kistaflijning kon worden vastgesteld is het niet duidelijk in hoeverre dat deze schedel zich *in situ* bevond. Aangezien er op deze diepte geen verstoring zou plaatsvinden werd er geen verder onderzoek uitgevoerd.

In PP3 tekende zich in de moederbodem een grafkuil (**S1**; Afb. 26) af met een O-W oriëntatie. Hierin werd een schedel aan de westzijde vastgesteld. De vulling van het graf bestond uit een bruingrijze tot grijze leem met een bijmenging van houtskool, baksteen en mergelfragmenten. Er werd geen kistaflijning vastgesteld.

Afb. 26-27: S1, een grafkuil in PP3 en een zicht op het aangelegde vlak in PP2, waarin een schedel (S13) en een uitbraakspoor werden vastgesteld.

Bij de begeleiding van de rioleringsleuf werd een derde begraving (**S15**; Afb. 28) aangesneden. Op de bodem van de sleuf waren menselijke resten, waaronder de bovenzijde van de schedel en dijbenen, in anatomisch verband zichtbaar. Tevens werden bewaarde houtrestanten van een grafkist vastgesteld. De begraving was O-W georiënteerd. Aangezien er ook hier geen sprake was van verdere verstoring werd het graf niet verder onderzocht en afgedekt met geotextiel om degradatie tegen te gaan.

Afb. 28: S15, een begraving, vastgesteld tijdens de begeleiding van de aanleg van de rioleringsleuf.

De overige aangetroffen sporen zijn te relateren aan de bouwgeschiedenis van de kapel. In SL1 en in SL2 werd er een muur met een hoek (**S3**; Afb. 29-30) aangetroffen dewelke een ONO-WZW/NNW-ZZO oriëntatie had. De muur was ca. 1 m dik en bestond uit een kern van mergel en mortel met een parament van baksteen. De bakstenen hadden een formaat van ca. 25 x 10 x 5 cm. Aan de binnenzijde werd nog een klein fragment witte pleister vastgesteld. Deze muur bevond zich op een diepte van ca. 50 cm onder het maaiveld. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het restanten van de

kerk opgetrokken tussen 1840 en 1928.

In de sleuven werden geen verdere muren in opstand vastgesteld. In SL2 en PP2 werden wel 3 uitbraaksporen aangetroffen (**S2**, 4 en 5 (Afb. 30)), waarvan S 4 en 5 ONO-WZW georiënteerd waren en S2 NNW-ZZO. Deze uitbraaksporen hadden een vulling bestaande uit mergelpuin. Gebaseerd op de afmetingen van de kapel uit de negentiende eeuw (9,5 m breed) en een projectie op de Atlas der Buurtwegen (Afb. 31) kan S5 vermoedelijk geïnterpreteerd worden als behorende tot deze latere kapel.

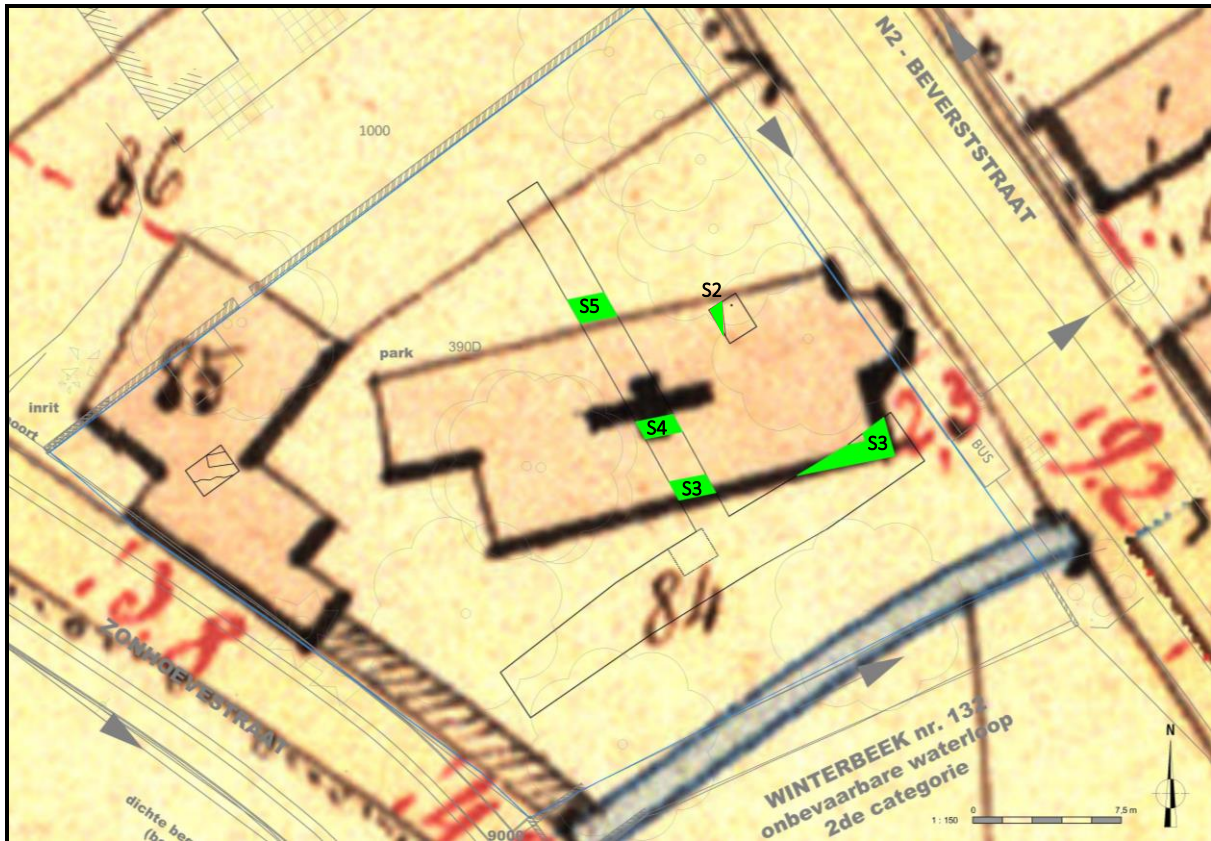
Het is niet duidelijk of S2 en 4 ook tevens in verband staan met deze kapel of dat deze behoren tot een voorloper van de kapel uit de 19^e eeuw. Wegens gebrek aan vondstmateriaal is de datering van deze sporen niet duidelijk. Op basis van de bronnen, waaruit blijkt dat deze kleiner was en grotendeels opgetrokken in mergel, kan vermoed worden dat het een voorganger betreft van de kapel uit de negentiende eeuw. Een andere indicatie hiervoor kan gevonden worden in het de verschillen in puinpakketten tussen de uitbraaksporen.

Afb. 29-30: Zicht op S3 in SL1/2 en S4-5 in SL2.

Binnen de muur en uitbraaksporen werden drie van dergelijke puinpakketten geregistreerd (**S7, 8 en 12**). S7 en 12, gelegen tussen de muur S3 en uitbraakspoor S4 (zie boven), waren donkergrijze pakketten bestaande uit leem vermengd met bouwpuin zoals fragmenten mergel, kalk en baksteen. Mogelijk kan dit geïnterpreteerd worden als hetzelfde pakket. S8, gelegen tussen de uitbraaksporen S4 en 5, bestond tevens uit leem en bouwpuin, maar had een geelgrijze kleur. Dit pakket bevatte tevens opvallend veel mergelpuin. De diepte van deze pakketten kon niet vastgesteld worden.

Afb. 31: Atlas der Buurtwegen met projectie van de sleuven en de aangetroffen muren/uitbraaksporen (groen).

3.3 De archeologische vondsten

Er werden geen archeologische vondsten aangetroffen.

Conclusies

Naar aanleiding van de aanleg van een riolering en het heraanleggen van een park aan de Zonhoevestraat te Beverst (Bilzen) achtte *Onroerend Erfgoed* een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

Initieel werd voor het gehele projectgebied een bureauonderzoek uitgevoerd door *Tim Vanderbeken* (IOED Oost-Haspengouw & Voeren). Op basis van deze studie werd door *Onroerend Erfgoed* besloten om een tweeledige methodiek voorgesteld, bestaande uit een *strip & map* van de rioleringssleuf en een prospectie met ingreep in de bodem over de rest van het onderzoeksgebied. Na dit initiële onderzoek werden de resultaten voorgelegd aan onroerend erfgoed en werd reeds een vervolgstراتيجية bepaald.

Aan de oostzijde van het terrein werd het tracé van de aan te leggen rioleringssleuf (SL 1) opgevolgd volgens het principe van *strip & map*. Dit houdt in dat er een vlak wordt aangelegd en indien hierin sprake is van sporen worden deze onmiddellijk opgegraven. De aangelegde sleuf bracht geen sporen aan het licht, maar er kon niet uitgesloten worden dat er verstoring zou plaatsvinden bij het uitgraven van de eigenlijke rioleringssleuf. Bijgevolg werd de aanleg van de riolering **archeologisch opgevolgd**. Hierbij werd één grafcontext vastgesteld dewelke *in situ* bewaard kon worden. **Verder onderzoek was niet noodzakelijk**.

Voor de rest van het terrein gold een onderzoek in de vorm van een **prospectie met ingreep in de bodem**, bestaande uit één proefsleuf en twee proefputten. Hierbij werden diverse sporen te relateren aan de oude kerk en het kerkhof vastgesteld, maar op een diepte die *in situ* bewaring kon garanderen. Bijgevolg was **verder onderzoek niet noodzakelijk** onder bepaalde voorwaarden. Zo mocht er niet dieper dan 30 cm onder het maaiveld gefreesd worden en moest de aanleg van het wandelpad **archeologisch opgevolgd** worden. Hierbij werd geen verdere verstoring vastgesteld.

In samenspraak met *Onroerend Erfgoed* werd beslist om de resultaten als één geheel te behandelen om geen fragmentatie te veroorzaken. De resultaten zullen weliswaar drie maal gepubliceerd worden, één keer als *prospectie met ingreep in de bodem* en twee keer als opgraving (*strip & map* riolering en archeologische begeleiding aanleg park).

Tijdens het onderzoek werden 15 sporen geregistreerd dewelke allen betrekking hebben op de historische aanwezigheid van een kerkhof en kapel op het onderzoeksgebied. **Tijdens het onderzoek¹¹ dienden volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:**

- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*

In het totaal werden er 15 sporen geregistreerd. Het betrof 7 antropogene pakketten, 1 muur, 3 uitbraaksporen en drie grafcontexten. Allen stonden in verband met de historische aanwezigheid van een kerk en kerkhof.

Onder de bouwvoor werden antropogene pakketten aangesneden die wijzen op het (deels) ontruimen van het kerkhof (**S6, 9, 10 en 11**). Deze pakketten bestonden uit bruingrijze tot grijze leem waarin kalk, houtskool en menselijke beenderen vermengd waren. Aan de onderzijde van dit pakket waren occasioneel spitsporen zichtbaar. Het is niet duidelijk of deze ontruiming gefaseerd gebeurde of dat deze gelijktijdig met de afbraak van de kapel werd uitgevoerd.

Onder de ontruimingslagen op het kerkhof werden op drie plekken begravingen aangesneden op een diepte van ca. 1 m onder het maaiveld. In PP2 werd op de bodem van de proefput een schedel (**S13**) aangetroffen dewelke O-W georiënteerd was. Aangezien er geen grafkuil of kistaflijning kon worden vastgesteld is het niet duidelijk in hoeverre dat deze schedel zich *in situ* bevond. In PP3 tekende zich in de moederbodem een grafkuil (**S1**) af met een O-W oriëntatie. Hierin werd een schedel aan de westzijde vastgesteld. Er werd geen kistaflijning vastgesteld.

---

¹¹ Aangezien de onderzoeksvragen met betrekking tot de strip & map, prospectie met ingreep in de bodem en werfbegeleiding grotendeels overlappen en in alle gevallen van toepassing zijn worden deze gezamenlijk beantwoord. Ter onderscheid staat bij de vragen met betrekking tot de prospectie '(PIB)' vermeld.

Bij de begeleiding van de rioleringssleuf werd een derde begraving (**S15**) aangesneden. Op de bodem van de sleuf waren menselijke resten, waaronder de bovenzijde van de schedel en dijbenen, in anatomisch verband zichtbaar. Tevens werden bewaarde houtrestanten van een grafkist vastgesteld. De begraving was O-W georiënteerd.

De overige aangetroffen sporen zijn te relateren aan de bouwgeschiedenis van de kapel. In SL1 en in SL2 werd er een muur met een hoek (**S3**) aangetroffen dewelke een ONO-WZW/NNW-ZZO oriëntatie had. De muur was ca. 1 m dik en bestond uit een kern van mergel en mortel met een parament van baksteen. Aan de binnenzijde werd nog een klein fragment witte pleister vastgesteld. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het restanten van de kerk opgetrokken tussen 1928 en 1840.

In de sleuven werden geen verdere muren in opstand vastgesteld. In SL2 en PP2 werden wel 3 uitbraaksporen aangetroffen (**S2, 4 en 5**), waarvan S 4 en 5 ONO-WZW georiënteerd waren en S2 NNW-ZZO. Deze uitbraaksporen hadden een vulling bestaande uit mergelpuin.

Binnen de muur en uitbraaksporen werden drie van dergelijke puinpakketten geregistreerd (**S7, 8 en 12**). De diepte van deze pakketten kon niet vastgesteld worden.

Algemeen kan bijgevolg gesteld worden dat er restanten werden aangetroffen van twee verschillende kerkgebouwen. Gebaseerd op de afmetingen van de kapel uit de negentiende eeuw (9,5 m breed) en een projectie op de Atlas der Buurtwegen kunnen S3 en S5 vermoedelijk geïnterpreteerd worden als behorende tot deze latere kapel. De lagen aan de binnenzijde van deze sporen (S7, 12) stammen vermoedelijk eveneens uit deze bouwfase. De uitbraaksporen S2 en 4 en het gerelateerde puinpakket S8 staan, gezien hun kleinere afmetingen, vermoedelijk in verband met een vroegere kerkfase. Omwille van de beperkte onderzoeksoppervlakte en het gebrek aan vondstmateriaal kon dit niet verder onderzocht worden.

Ook de graven konden niet verder in de tijd geplaatst worden. Er van uitgaande dat dit kerkhof minstens vanaf de 14 eeuw in gebruik was en ook in gebruik bleef tot in de 19^e eeuw zijn de graven in dit tijdsgewricht te plaatsen. De ontruimingspakketten die onder de bouwvoor werden vastgesteld konden niet worden gedateerd, maar staan vermoedelijk in verband met de afbraak van de latere kapel.

De sporen waren goed bewaard. Er werden geen recente verstoringen vastgesteld binnen het onderzoeksgebied.

- Zijn er structuren behorende tot het kerkgebouw aanwezig binnen het onderzoeksgebied en binnen de beoogde verstoringsdiepte van de werken? (PIB)

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren/contexten?

Een aantal sporen was rechtsreeks te relateren aan de oude kerkgebouwen dewelke aanwezig waren op het onderzoeksgebied. Het betreft zoals eerder aangehaald één muur, drie uitbraaksporen en drie puinpakketten. Deze staan in verband met twee aparte kerkgebouwen. Gebaseerd op de afmetingen van de kapel uit de negentiende eeuw (9,5 m breed) en een projectie op de Atlas der Buurtwegen kunnen S3 en S5 vermoedelijk geïnterpreteerd worden als behorende tot deze latere kapel. De lagen aan de binnenzijde van deze sporen (S7, 12) stammen vermoedelijk eveneens uit deze bouwfase. De uitbraaksporen S2 en 4 en het gerelateerde puinpakket S8 staan, gezien hun kleinere afmetingen, vermoedelijk in verband met een vroegere kerkfase. Omwille van de beperkte onderzoeksoppervlakte en het gebrek aan vondstmateriaal kon dit niet verder onderzocht worden.

Zijn er graven aanwezig binnen de beoogde verstoringsdiepte van de werken? (PIB)

Er zijn nog graven bewaard binnen het onderzoeksgebied, maar deze bevinden op ca. 1 m onder het maaiveld en bijgevolg onder de beoogde verstoringsdiepte. Aangezien hierover twijfel bestond voorafgaand aan de aanleg van de riolering werd besloten om deze archeologisch op te volgen. Hierbij werden geen begravingen verstoord.

Is er een realistische planaanpassing of technische uitvoering mogelijk om het behoud in situ van het archeologisch erfgoed te verzekeren? (PIB)

S3, een muur, bevond zich binnen het tracé van de riolering. Deze kon in situ bewaard worden door een lichte aanpassing in het tracé van de riolering. Dit gebeurde tevens onder begeleiding van een archeoloog.

Indien er geen planaanpassing mogelijk is wat is het vervolgtraject (inclusief inschatting natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie)? (PIB)

n.v.t.

Hoe verhoudt de site zich in zijn ruimere omgeving met betrekking tot de onderzochte periode(s).

Net ten westen van het onderzoeksgebied ontspringt een kleine bron waarvan het water als heilzaam beschouwd werd. Deze wordt in 1637 als “Sinte-Gertrudis-Bron” benoemd en speelde een rol in de plaatselijke rite. Men kan vermoeden dat deze in vroegchristelijke tijden als doopbron gebruikt werd en er een hoevekapel of dergelijke aanwezig was. Hierbij is het tevens niet onwaarschijnlijk dat deze ook in de voorchristelijke cultus een rol speelde.

In het huidige landschap herinnert de pastorie, net ten noorden van de verdwenen kapel, nog aan de oude ligging van de kapel van Beverst.

Zijn er resten van oudere kerkfasen aangetroffen? Uit welke periode dateren deze en kunnen ze gelinkt worden aan een gekende kerkfase? Bevestigen zij wat we kennen uit de historische en iconografische bronnen? Zo neen, in welke mate wijken zij ervan af? Zo ja, zijn er elementen aanwezig die een aanvulling kunnen zijn op wat we kennen?

S2 en 4 staan vermoedelijk in verband met een oudere kerkfase. Uit historische bronnen is geweten dat deze kleiner was dan de laatste kapel wat overeenkomt met aangetroffen sporen. Weliswaar kon dit door het gebrek aan vondstmateriaal en de beperkte onderzoeksoppervlakte niet geheel bevestigd worden. De oriëntatie is identiek aan de latere bebouwing.

Kunnen er sporen aan een al dan niet aanwezig voormalig kerkhof gekoppeld worden?

Er werden 2 nog *in situ* bewaarde graven vastgesteld (S1 en S15). Beiden werden niet opgegraven aangezien ze niet verder verstoord zouden worden.

Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd?

Maar een deel van het kerkhof werd ontruimd (zie de spitlagen onder de bouwvoor), maar zijn diepere graven bewaard gebleven.

Wat is de datering van de graven

Aangezien er geen verder onderzoek naar de graven werd uitgevoerd kan er geen exacte datering op deze contexten geplakt worden. Er van uitgaande dat dit kerkhof minstens vanaf de 14 eeuw in gebruik was en ook in gebruik bleef tot in de 19^e eeuw zijn de graven in dit tijdsgewricht te plaatsen. De ontruimingspakketten die onder de bouwvoor werden vastgesteld konden niet worden gedateerd, maar staan vermoedelijk in verband met de afbraak van de latere kapel.

Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?

Er kon aan de hand van de huidige onderzoeksresultaten niet worden vastgesteld of er sprake is van meerdere stratigrafische niveaus in de begraving. De aangetroffen graven bevonden zich allen op ongeveer dezelfde diepte ten opzichte van het maaiveld.

Wat is de begravingsdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?

Op basis van de gekende resultaten kan dit niet berekend worden.

Hoe is de bewaringstoestand (preservatie) en de volledigheid van de skeletten en aanverwante sporen?

Een aandeel graven werd (deels) verstoord door het ontruimen van het kerkhof. Dit bleek uit het menselijk botmateriaal dat werd aangetroffen in de ontruimingslagen. Bijgevolg is er maar een deel van het kerkhof effectief bewaard. De bewaringstoestand van de aangetroffen graven was weliswaar erg goed. In het geval van S15 was de kist zelfs deels bewaard, maar het is niet duidelijk in hoeverre dit van toepassing is op andere nog bewaarde graven.

Wat is het geslacht, de leeftijd, de lichaamslengte en de gezondheid van de verschillende individuen?

Op basis van de gekende resultaten kunnen hier geen uitspraken over gedaan worden.

Betreft het begravingen in volle grond, kisten, bekiste grafkuil, grafkelders...?

In het geval van S15 is er duidelijk sprake van een kistbegraving.

Wat is het fysieke aspect van de eventuele funeraire structuren (kistvorm en assemblage, grafkuil, grafkelders, grafstenen, knekelput ...)?

n.v.t.

Zijn er elementen die kunnen wijzen op een begrafenisritueel (bijgiffen, positie van het lichaam en ledematen, balseming...) en zo ja welke informatie valt hieruit af te leiden?

Aangezien geen enkel graf grondig onderzocht werd is het niet mogelijk om uitgebreide uitspraken te doen over de uitgevoerde funeraire rituelen. De oriëntatie van de grafkuilen was O-W. Enkel in S1 kon ook vastgesteld worden dat het hoofd aan de westzijde lag. Dit is typisch voor een christelijk lekengraf.

Zijn er aanwijzingen voor een begraving met kledij of in een lijkwade?

n.v.t.

Wat zijn de mogelijkheden naar natuurwetenschappelijk onderzoek?

Er zijn op basis van de huidige resultaten geen mogelijkheden naar natuurwetenschappelijk onderzoek.

Wegens de specifieke problematiek binnen de ontwikkeling van het onderzoeksterrein werd er een gemengde strategie toegepast in het archeologisch onderzoek:

Bibliografie

DE GEYTER G. (2001) Kaartblad 33 Sint-Truiden. Toelichting bij de geologische Kaart van België, Brussel.

GOOSENS E. (s.d.) Kaartblad Sint-Truiden 33. Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Brussel.

VANDERBEKEN T. (2016) *Bureau-onderzoek naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringstelsel en wadi*. Intern rapport, Riemst.

VAN RANST E. & SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20.000)*, Brussel.

VOLS J. (1956) 'Uit het verleden van Beverst: De kerk', *Limburg* 35, p. 201-204

WILLEMS C. (1936) 'Geschiedenis van Beverst', *Limburg*, 17, p. 17-18.

Websites

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120350>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

www.cartesius.be

www.geopunt.be

Voorblad bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Tijdstabel

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Fotolijst

Bijlage 6: Ontwerpplan projectgebied

Bijlage 7: Overzichtsplan OA & PIB op bestaande toestand

Bijlage 8: Overzichtsplan OA & PIB op ontworpen toestand

Bijlage 9: Detailplannen

Bijlage 10: Overzichtsplan archeologische begeleiding riolering (BT)

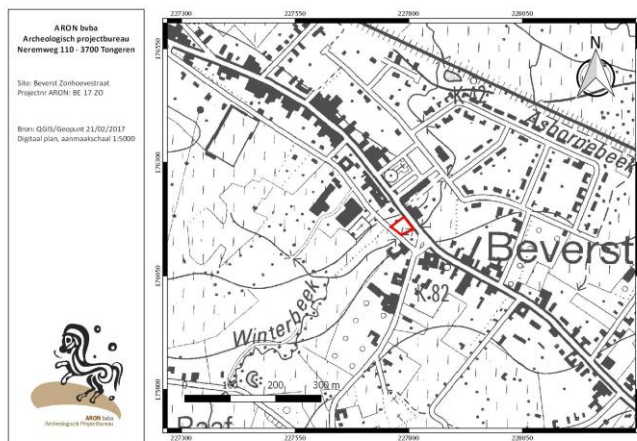
Bijlage 11: Overzichtsplan archeologische begeleiding riolering (OT)

Bijlage 12: Profieltekeningen

Bijlage 13: Vergunningen

Projectcode:	BE-17-ZO
Vindplaatsnaam	Beverst, Zonhoevestraat
Opdrachtgever:	Stad Bilzen, Deken Paquayplein 1 - 3740 Bilzen
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Maxim Hoebreckx
Dossiernummer vergunning:	2017/065
Begin vergunning:	14 maart 2017
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Archeologische opgraving (werfbegeleiding parkzone)
Begindatum onderzoek:	13 september 2017
Einddatum onderzoek:	13 september 2017
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Bilzen
Deelgemeente:	Beverst
Adres:	Zonhoevestraat
Kadastrale gegevens:	Bilzen, 2e afdeling, Sectie A, 390D
Coördinaten:	X: 227 614 m Y: 176 346 m
Totale oppervlakte:	1,04 ha
Te onderzoeken:	970m ² (parkzone)
Onderzochte oppervlakte:	n.v.t. (moederbodem niet bereikt)
Bodem:	OB
Archeologisch depot:	D/2017/12.651/174

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: Qgis/geopunt)

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Bilzen, Zonhoevestraat
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	Op het onderzoeksterrein werd tot heden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wel staat een CAI-locatie binnen het projectgebied aangegeven (CAI locatie 51176). Deze maakt melding van het bestaan van een “kerkje in de tuin van de pastorie” en verwijst bijgevolg naar de hierboven reeds besproken kapel.
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten? - Zijn er sporen aanwezig? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren/contexten? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Hoe verhoudt de site zich in zijn ruimere omgeving met betrekking tot de onderzochte periode(s). - Zijn er resten van oudere kerkfasen aangetroffen? Uit welke periode dateren deze en kunnen ze gelinkt worden aan een gekende kerkfase? Bevestigen zij wat we kennen uit de historische en iconografische bronnen? Zo neen, in welke mate wijken zij ervan af? Zo ja, zijn er elementen aanwezig die een aanvulling kunnen zijn op wat we kennen? - Kunnen er sporen aan een al dan niet aanwezig voormalig kerkhof gekoppeld worden? <p>1. Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig</p>

	<p>geruimd?</p> <p>2. Wat is de datering van de graven</p> <p>3. Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?</p> <p>4. Wat is de begravingsdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?</p> <p>5. Hoe is de bewaringstoestand (preservatie) en de volledigheid van de skeletten en aanverwante sporen?</p> <p>6. Wat is het geslacht, de leeftijd, de lichaamslengte en de gezondheid van de verschillende individuen?</p> <p>7. Betreft het begravingen in volle grond, kisten, bekiste grafkuil, grafkelders...?</p> <p>8. Wat is het fysieke aspect van de eventuele funeraire structuren (kistvorm en assemblage, grafkuil, grafkelders, grafstenen, knekelput ...)?</p> <p>9. Zijn er elementen die kunnen wijzen op een begrafenisritueel (bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, balseming...) en zo ja welke informatie valt hieruit af te leiden?</p> <p>10. Zijn er aanwijzingen voor een begraving met kledij of in een lijkwade?</p> <p>- Wat zijn de mogelijkheden naar natuurwetenschappelijk onderzoek?</p>
Geplande werkzaamheden:	Aanleg van riolering, heraanleg park (zie ARON rapport 498, 499)
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
IJzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

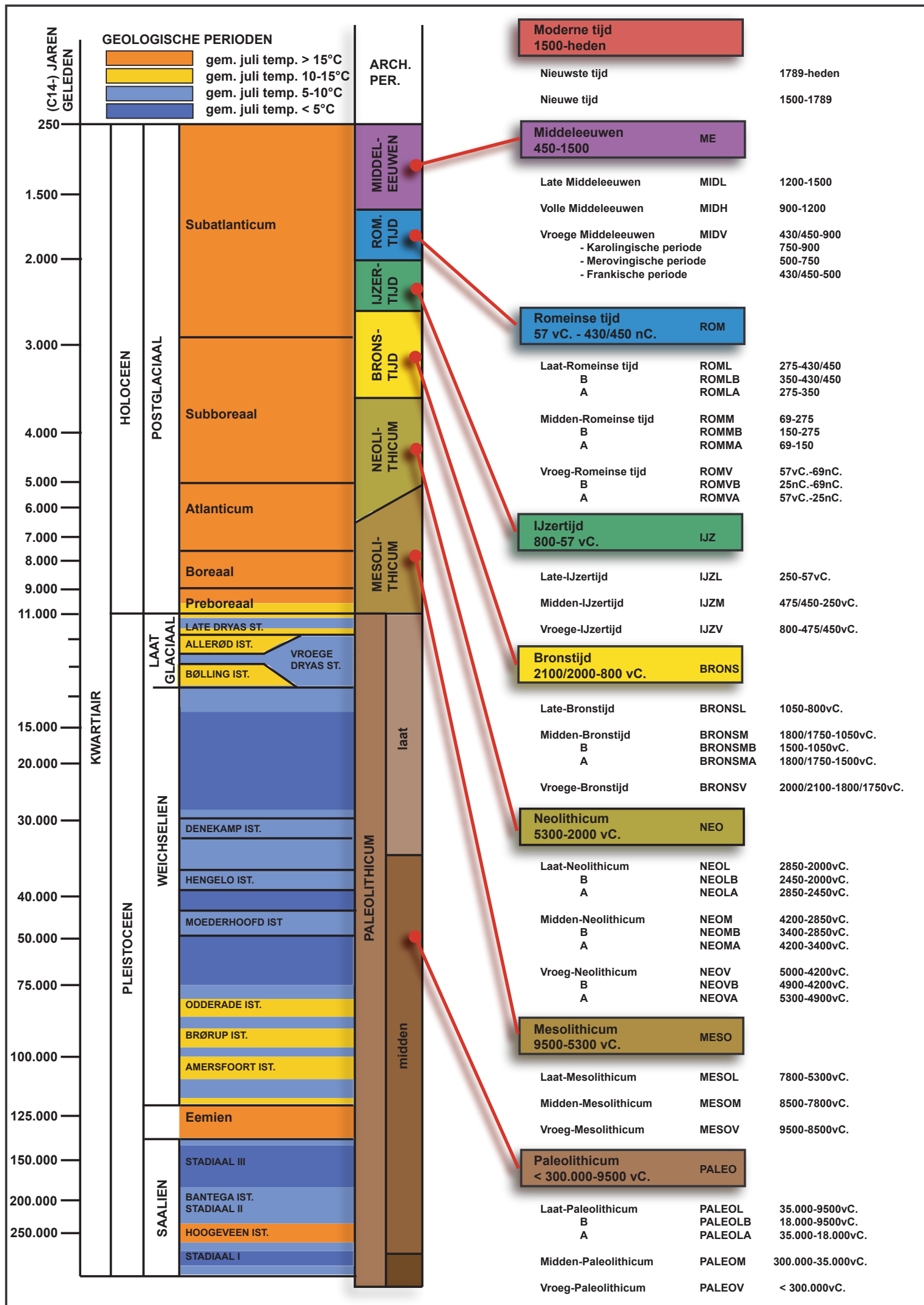
Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

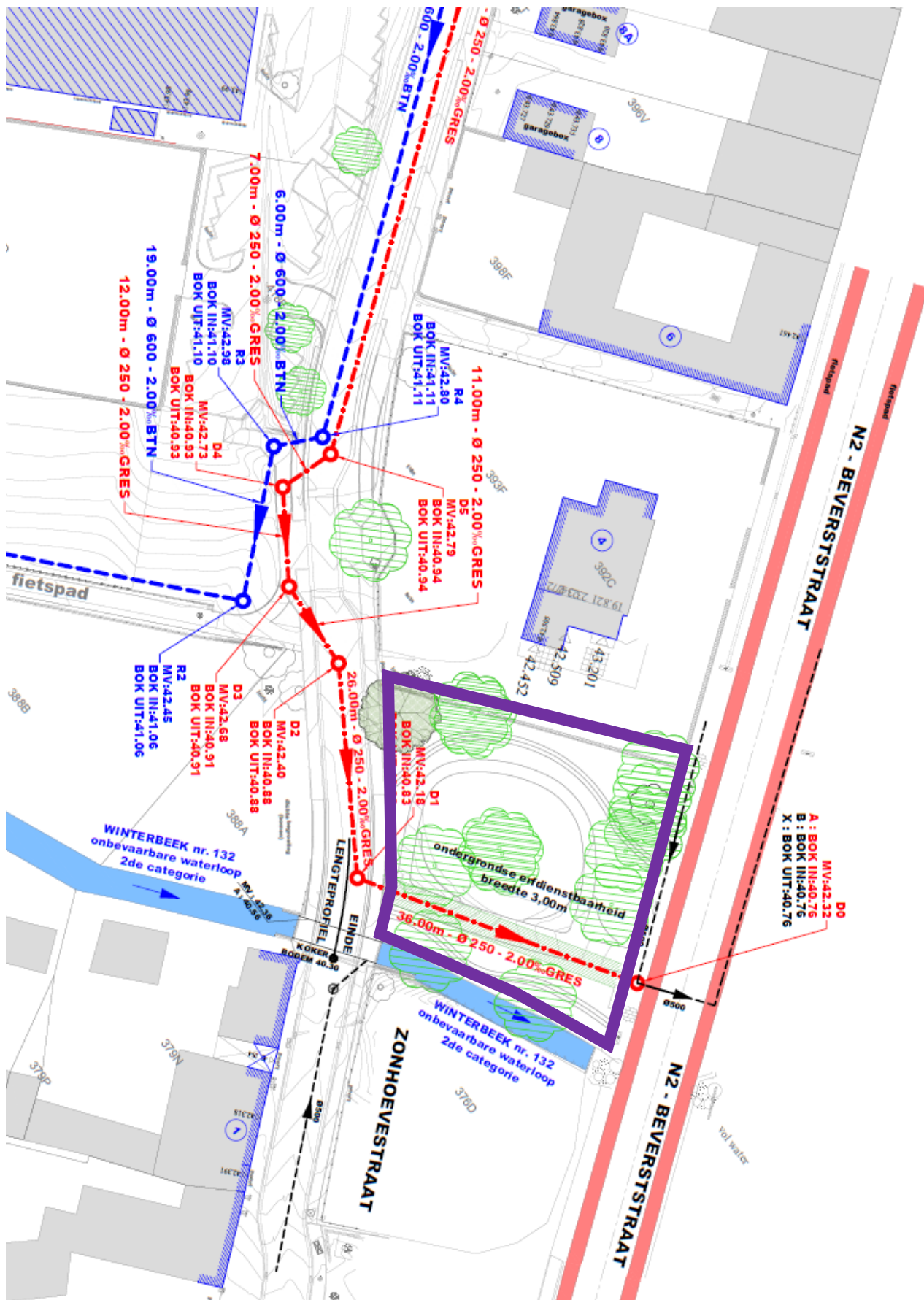
Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

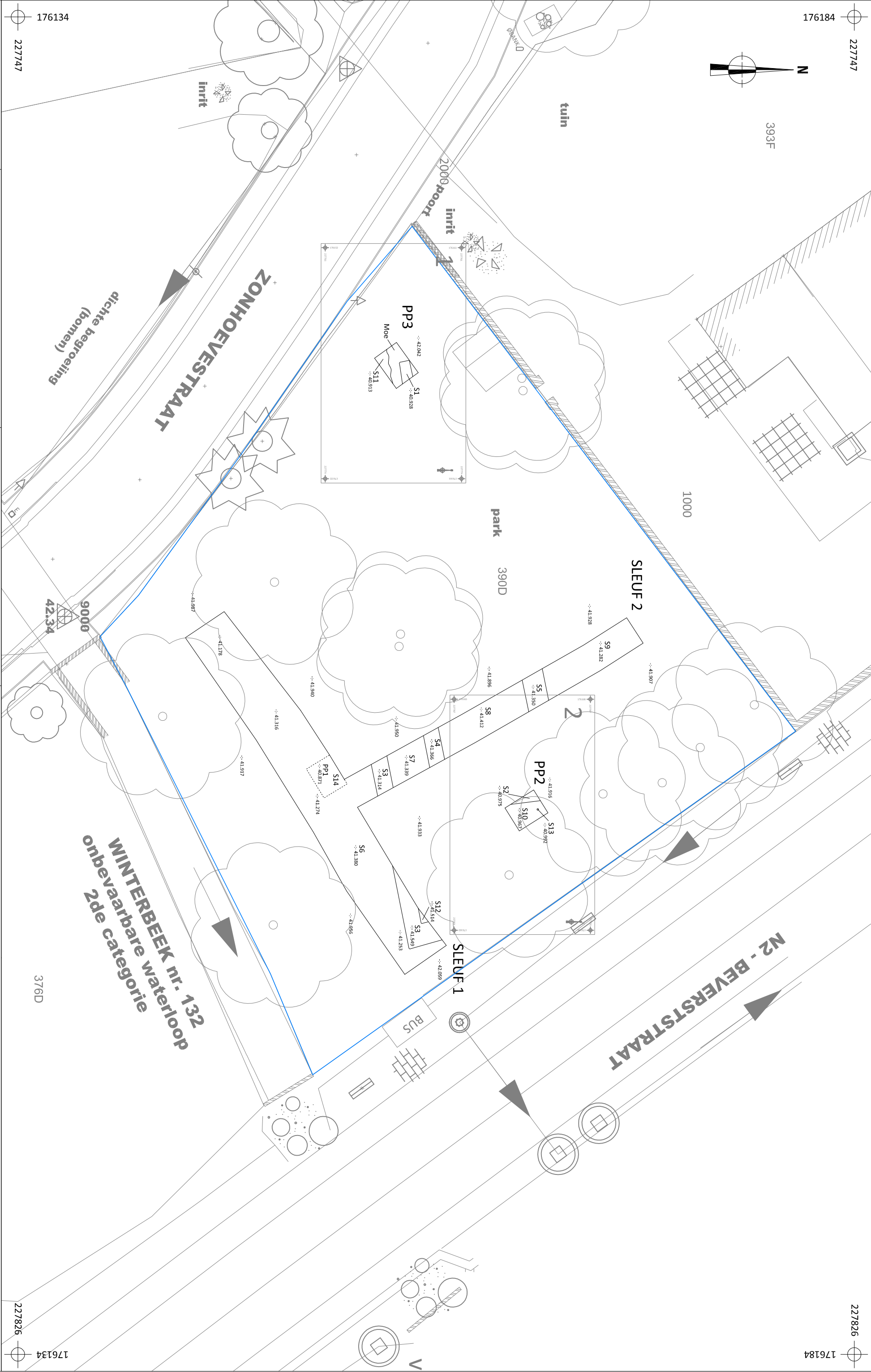
Spoornr	Laag	Werkput	Vlak	Gecoupeerd	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Opmerking
01	0	PP3	1	Nee	Grafkuil	/	Rechthoek	Min. 1,14 x 0,64	DOBRGR	ZaLe + BaSt (m), Mer (m), Sk (w), Hk (m), BOT (mens)	O-W	MIDL	NT		/
02	0	PP2	1	Nee	Uitbraakspoor?	/	Langwerpig	Min. 1,76 x min. 0,67	LIGEGR	Mer (v)	N-Z	MIDL	NT		/
03	0	SL1/2	1	Nee	Muur	/	Langwerpig	Min 11,81 x 1,02	GR/LIGEGR/RO	Mer + Mo + BaSt	O-W/N-Z	MIDL	NT		/
04	0	SL2	1	Nee	Uitbraakspoor	/	Langwerpig	Min. 1,92 x 0,95	LIGEGR	Mer (v)	O-W	MIDL	NT		/
05	0	SL2	1	Nee	Uitbraakspoor	/	Langwerpig	Min 1,91 x 1,29	LIGEGR	Mer (v)	O-W	MIDL	NT		/
06	0	PP1	1	Nee	Laag	Spitlaag ontruiming kerkhof	?	/ x / x 0,6	BRGR/DOBRGR	ZaLe + Mer (w), BaSt (w), Hk (w)	/	MIDL	NT		/
07	0	SL2	1	Nee	Laag	/	?	2,4 x min. 1,9	DOBRGR	ZaLe + Mer (m), BaSt (w), Hk (w)	/	MIDL	NT		/
08	0	SL2	1	Nee	Laag	/	?	5,7 x min. 1,9	GEGR + VL DOGR	ZaLe + Hk (w), Mer (m)	/	MIDL	NT		/
09	0	SL2	1	Nee	Laag	/	?	Min. 6,2 x min. 1,9	DOBRGR	ZaLe + Mer (w), Hk (w)	/	MIDL	NT		/
10	0	PP2	1	Nee	Laag	/	?	Min. 2,1 x min. 1,9 x min. 0,5	LIBRGR	ZaLe + Mer (w)	/	MIDL	NT		/
11	0	PP3	1	Nee	Laag	Spitlaag ontruiming kerkhof	?	Min. 2,1 x min. 0,8 x 0,6	DOBRGR + BRGR	ZaLe + Mer (w), BaSt (w), Sk (w), Hk (w)	/	MIDL	NT		/
12	0	PP3	1	Nee	Laag	/	?	Min. 1 x min. 0,4	BRGR	ZaLe + Mer (w), BaSt (w)	/	MIDL	NT		/
13	0	PP2	1	Nee	Grafkuil?	Botmateriaal waaronder schedel en sleutelbeen. Geen aflijning zichtbaar		/	LIBGR	ZaLe + Bot		MIDL	NT		/
14	0	PP1	1	Nee	Laag	/		Min. 2 x min. 1,6 x min. 0,15	BLGR	ZaLe + Bot (mens)	/	MIDL	NT		Erg nat
15	0	RIOLERING	1	Nee	Graf	Botmateriaal en kist bewaard		Min. 1,44 x 0,5	BRGR	ZaLe + Bot (mens), ORG	O-W	MIDL	NT		/

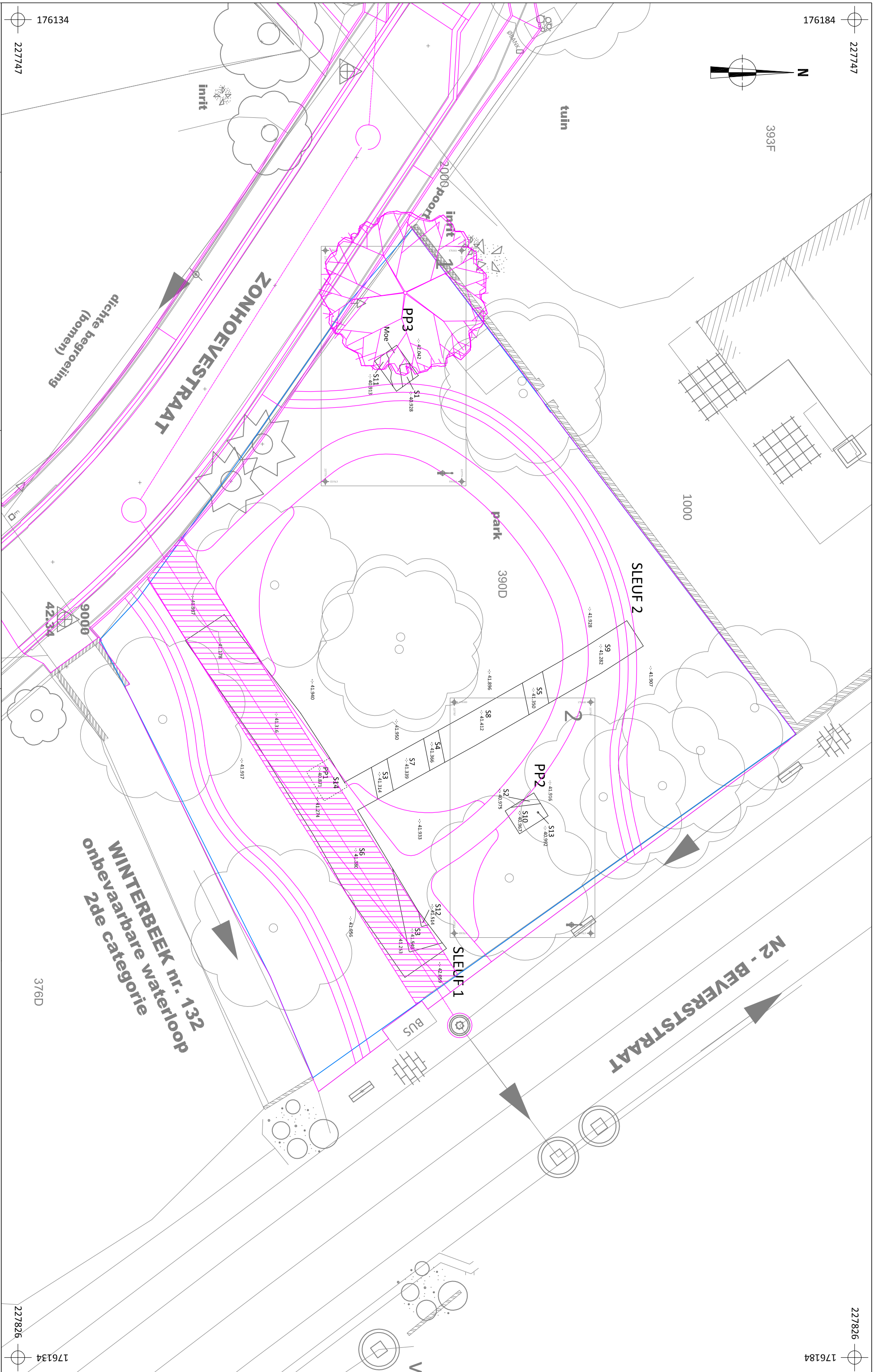
DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
DSC_438-441	Profiel	PP1	/	/	ZO	/
DSC_443-445	Profiel	PP2	/	/	ZW	/
DSC_446-450	Detail	PP3	1	/	O	Foute PP-nummer op bord
DSC_451-453	Profiel	PP3	/	/	Z	/
DSC_454-455	Profiel	PP2	/	/	Z	/
DSC_456-458	Profiel	PP2	/	/	Z	/
DSC_459-461	Detail	PP2	2	/	Z	/
DSC_462-467	Detail	1	3	/	O	/
DSC_468-476	Detail	1	3	/	Z	/
DSC_477-478	Detail	1	3	/	O	/
DSC_479-481	Detail	1	3	/	W	restanten van plaasterwerk
DSC_482-487	Detail	1	3	/	Z	/
DSC_488	Detail	1	3	/	O	/
DSC_489-495	Overzicht	1	/	/	ZW	/
DSC_496-499	Detail	2	3	/	O	/
DSC_500	Overzicht	2	/	/	ZO	/
DSC_501-506	Detail	2	4	/	NO	/
DSC_507-515	Detail	2	5	/	NO	/
DSC_516-519	Overzicht	2	/	/	Z	/
DSC_520-522	Overzicht	2	/	/	N	/
DSC_0310-0324	Werkfoto	/	/	Begeleiding rioleringswerken	/	/
DSC_0325-0327	Detail	/	15	/	ZO	/
DSC_0328-0330	Werkfoto	/	/	Begeleiding rioleringswerken	/	/
DSC_0852-0858	Werkfoto	/	/	Begeleiding aanleg wandelpad	/	/

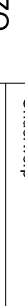

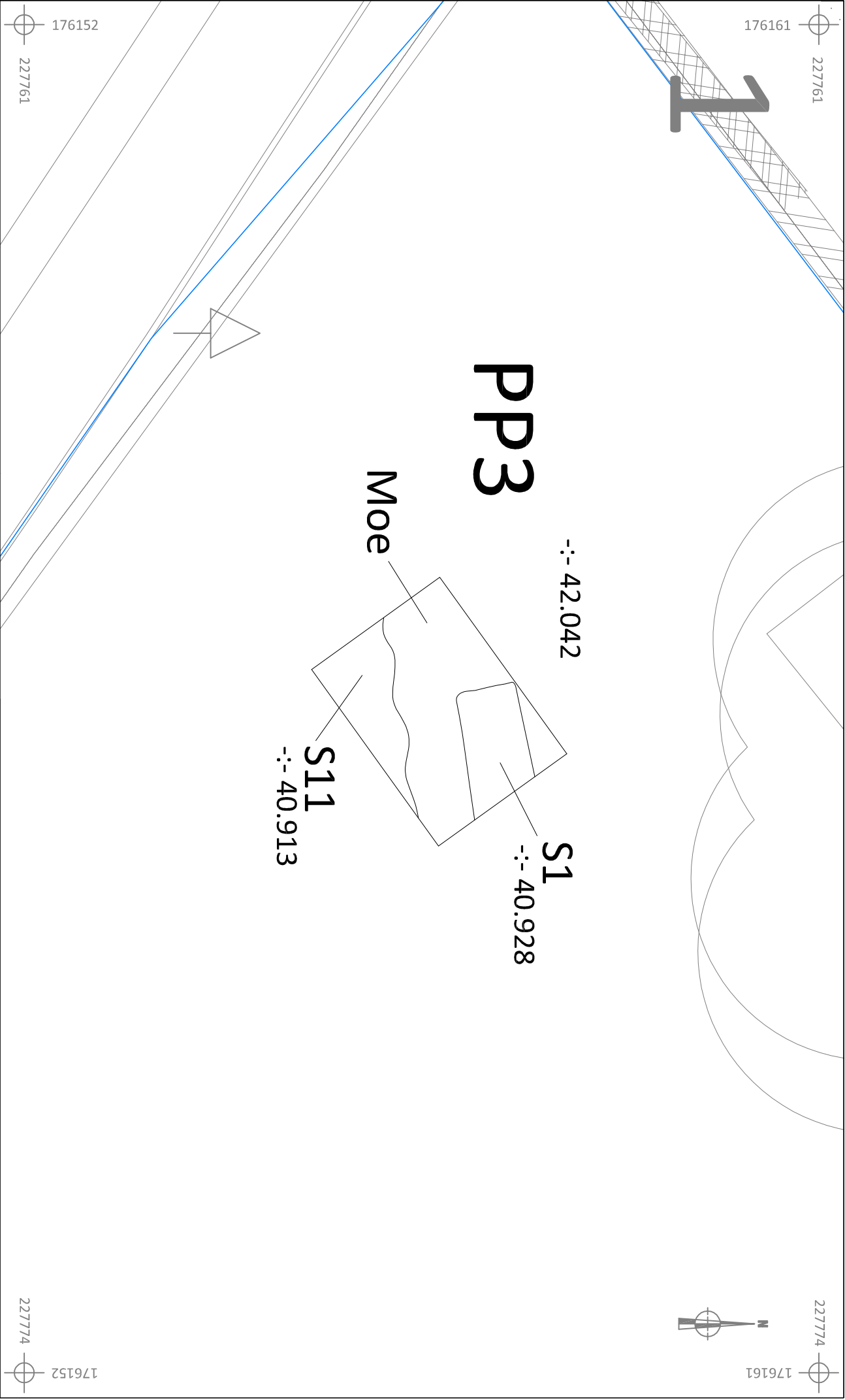
BE-17-ZO ontwerpplan (detail) met aanduiding van het projectgebied (paars)

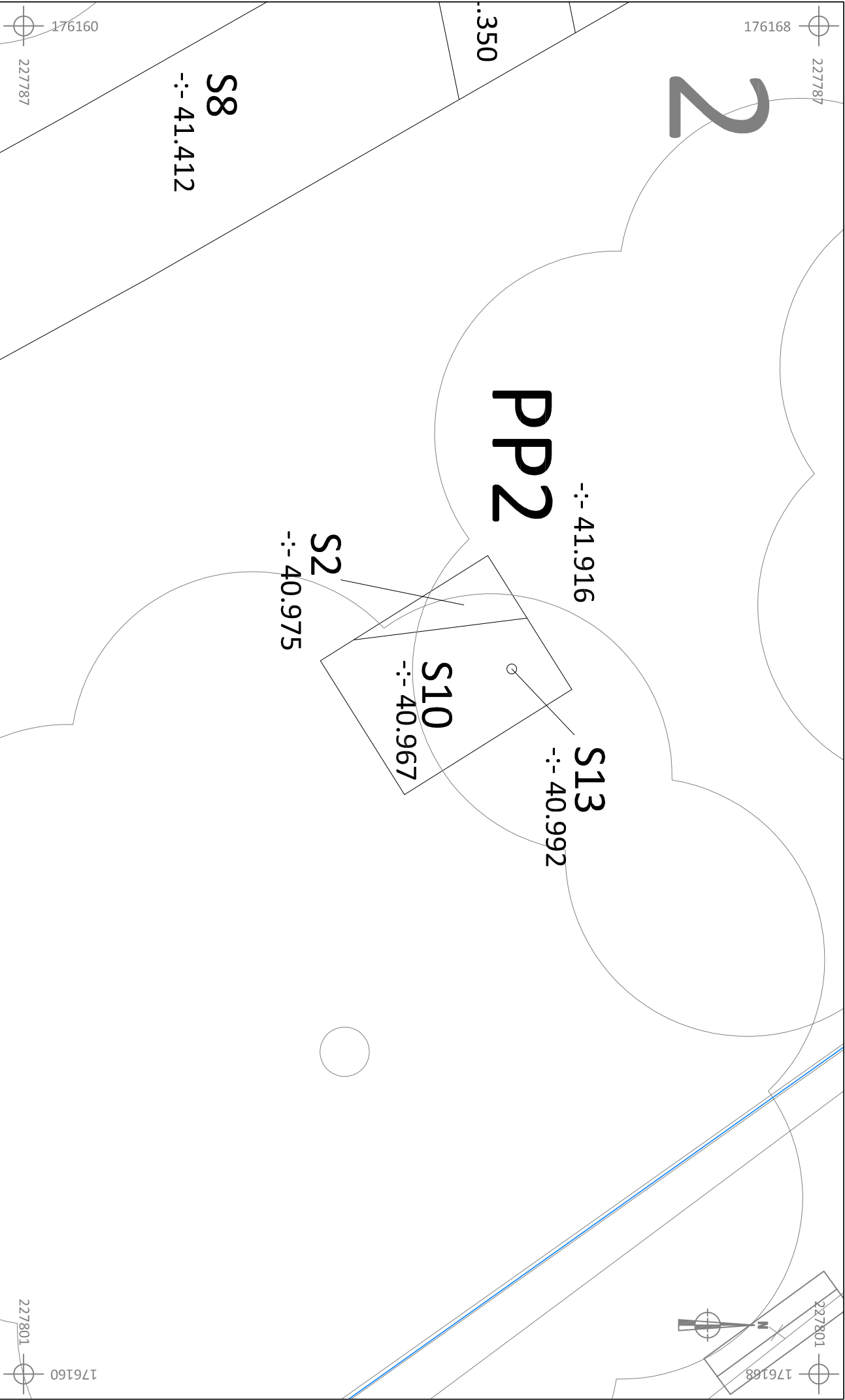

<div></div> <div>ARON bvba</div>	BE-17-ZO		Onderwerp	Datum		Legende				
	Proefsleuvenplan op ontworpen toestand		Februari 2017		<div><div></div></div>	Projectgebied	--: 41.508	Absolute hoogte (in m TAW)	<div><div></div></div>	Ontwerp
	Schaal				<div><div></div></div>	Spoorcontouren	376D	Perceelnummer		
	Beverst - Zonhoevestraat				<div><div></div></div>	Spoornummer		Perceelgrens		
	1 : 200	<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> <div>010 m</div>			<div><div></div></div>					
					S1					

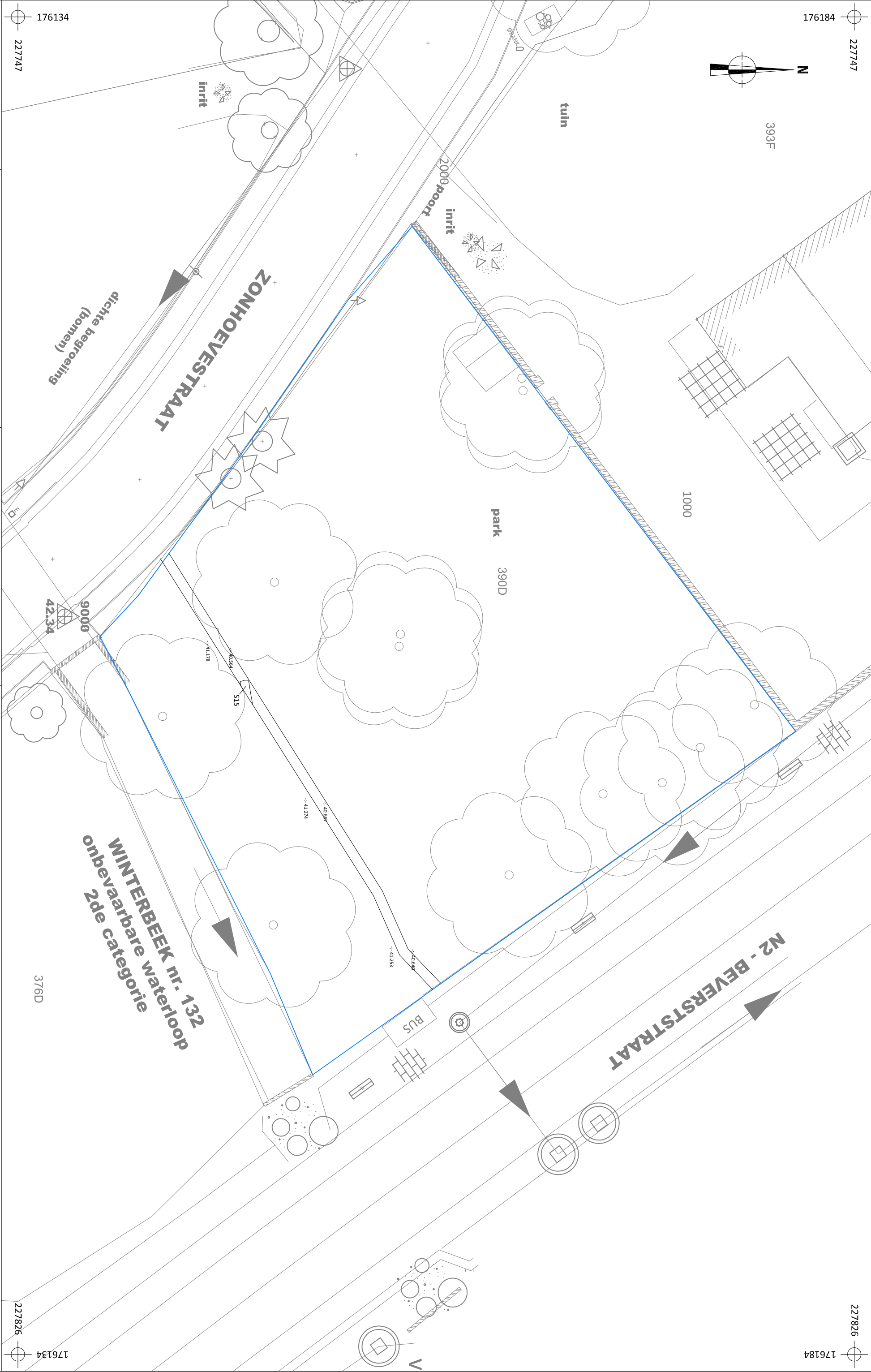

<div></div> <div>ARON bvba</div>	BE-17-ZO		Onderwerp	Datum	Legende				
	Detailplan		Februari 2017		<div><div></div></div>	Projectgebied	-:- 41.508	Absolute hoogte (in m TAW)	
	Beverst - Zonhoevestraat	Schaal 1 : xx	<div><div>0</div><div></div><div>x m</div></div>	<div><div></div></div>	Spoorcontouren	376D	Perceelnummer		
				S1	Spoornummer	<div><div></div></div>	Perceelgrens		

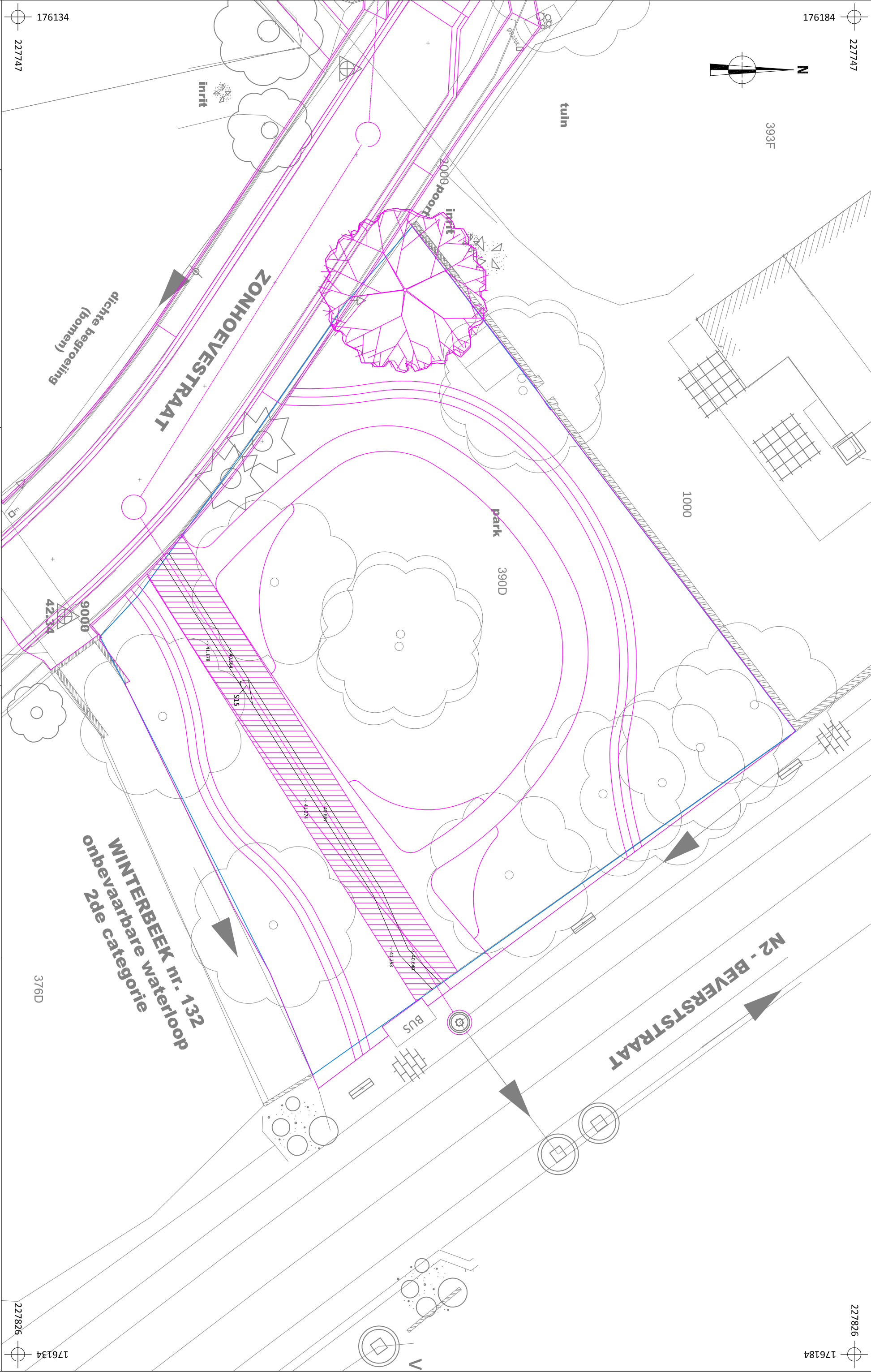

 ARON bvba		BE-17-ZO		Legende	
Beverst - Zonhoevestraat		Onderwerp	Datum	Projectgebied	
Schaal		Detailplan	Februari 2017		-:- 41.508
1 : xx				Spoorcontouren	376D
				S1	Spoornummer
					Perceelnummer
					Perceelgrens

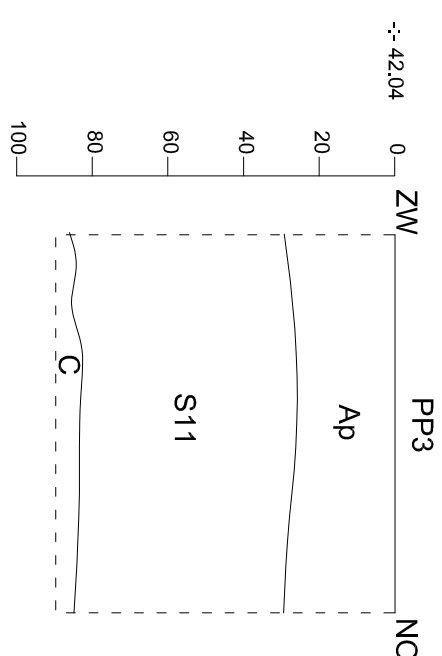
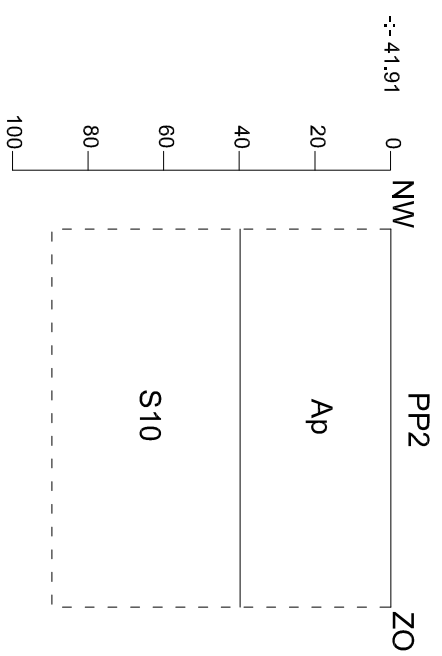
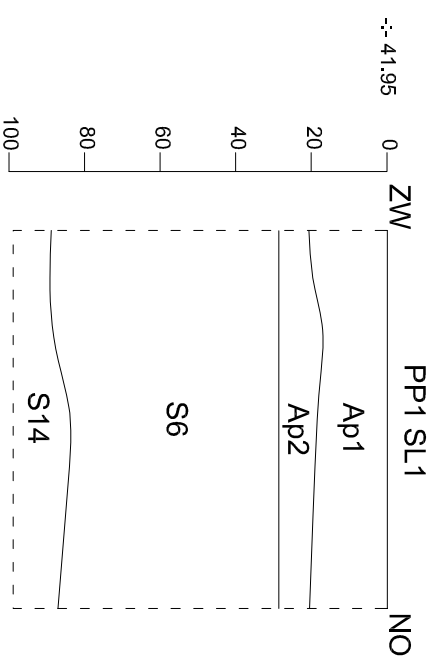

<div>ARON bvba</div> <div></div>	BE-17-ZO	Onderwerp	Datum		Legende		
	Beverst - Zonhoevestraat	Rioleringsleuf op bestaande toestand	Februari 2017		<div><div></div>Projectgebied</div>	-:- 41.508	Absolute hoogte (in m TAW)
	Schaal 1 : 200		<div><div></div>010 m</div>		<div><div></div>Spoorcontouren</div> <div><div></div>S1Spoornummer</div>	3760	Perceelnummer

<div>ARON bvba</div> <div></div>	BE-17-ZO		Onderwerp		Datum		Legende	
	Beverst - Zonhoevestraat		Rioleringsleuf op ontworpen toestand		Februari 2017		<div><div></div>Projectgebied</div> <div><div></div>Spoorcontouren</div> <div><div></div>S1Spoornummer</div>	
	Schaal 1 : 200		<div><div></div>0</div> <div>10 m</div>				<div><div></div>41.508Absolute hoogte (in m TAW)</div> <div><div></div>3760Perceelnummer</div> <div><div></div>Perceelgrens</div>	

	BE-17-ZO		Legende	
	Onderwerp	Datum		
	Profielen	Februari 2017		
Beverst - Zonhoevestraat	Schaal	1 : 20	0	1 m
			Ap	Bouwvoor

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 BRUSSEL
T 02 553 16 50
www.onroerenderfgoed.be

AANGETEKEND
ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
01 februari 2017
vragen naar/e-mail
Werner Wouters
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/030(2)

telefoonnummer
02 553 16 39

bijlagen

datum
16 FEB. 2017

Betreft: Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector op een terrein gelegen in de gemeente **BILZEN** met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, perceel 390d**. Het aangevraagde onderzoek wordt uitgevoerd tussen **20 FEBRUARI 2017** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Geachte heer,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **01 februari 2017**.

BESLISSING

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector wordt verleend aan **Maxim HOEBRECKX**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie met ingreep in de bodem, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Maxim HOEBRECKX** met nummer **2017/030**.

Uit de opgave van de aard van de detector (**White's Prizm III XL**) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda CALLAERT
Afdelingshoofd Beheer

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 BRUSSEL
T 02 553 16 50
www.onroenderfgoed.be

AANGETEKEND
ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
01 februari 2017
vragen naar/e-mail
Werner Wouters
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/030
telefoonnummer
02 553 16 39

bijlagen

1

datum

16 FEB. 2017

Betreft: Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem op een terrein gelegen in de gemeente **BILZEN** met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, perceel 390d**. Het aangevraagde onderzoek wordt uitgevoerd tussen **20 FEBRUARI 2017** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Geachte heer,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **01 februari 2017**.

BESLISSING:

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Maxim HOEBRECKX**.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed (VCOE), vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed wenst in te winnen.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het uitgevoerd hebben van minstens 10 prospecties met ingreep in de bodem, waarvan minstens 5 op stratigrafische bodem.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de herinrichting van een park

Gezien het voorgestelde personeelsplan waarbij minstens **2 archeologen permanent worden ingezet**, de voorziene financiering en een uitvoeringstermijn van minimum **2 werkdagen** zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde prospectiestrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

De begeleiding door **IOED Oost als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst** waarborgt voldoende expertise inzake regiokennis.

Het voorstel van publicatie via ARON-rapporten tegen 31 augustus 2017 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

Gelet op het gegeven dat de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning werd ingediend op **17 februari 2016**, vormt dit geen weigeringsgrond voor deze vergunning, conform artikel 13.3.13 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

Vlaamse Overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 Brussel
T 02 553 16 50
www.onroenderfgoed.be

AANGETEKEND

ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
01 februari 2017

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/034(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail

werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer

+32 2 553 16 39

datum

10 FEB. 2017

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector in de gemeente BILZEN met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als afdeling 2, sectie A, perceel 390d, van 20 FEBRUARI 2017 tot HET EINDE DER WERKEN.**

Geachte heer,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 01 feburari 2017.

BESLISSING

Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **Maxim HOEBRECKX**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimoniumstaat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning*

van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische opgraving, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Maxim HOEBRECKX** met nummer **2017/034**.

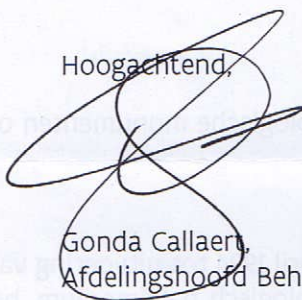
Uit de opgave van de aard van de detector (**White's Prizm III SL**) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters, via werner.wouters@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 39.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse Overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 Brussel
T 02 553 16 50
www.onroerenderfgoed.be

AANGETEKEND

ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
01 februari 2017

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/034

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum
10 FEB. 2017

betreft: Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving in de gemeente BILZEN met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als afdeling 2, sectie A, perceel 390d, van 20 FEBRUARI 2017 tot HET EINDE DER WERKEN.

Geachte heer,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 01 februari 2017.

BESLISSING

Een vergunning tot het uitvoeren van de vermelde archeologische opgraving wordt verleend aan Maxim HOEBRECKX.

MOTIVATIE

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de VCOE wenst in te winnen.

Vlaanderen
is erfgoed

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimoniumstaat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 480 werkdagen, waarvan 120 werkdagen op stratigrafische sites.

De archeologische opgraving is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door rioleringswerken.

Gezien het voorgestelde personeelsplan, waarbij minstens 2 archeologen permanent en een fysisch antropoloog worden ingezet gedurende minstens 10 werkdagen, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn, zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische opgraving uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

De begeleiding door **IOED Oost** als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst waarborgt voldoende expertise inzake regiokennis.

Het voorstel van publicatie via *ARON-rapporten* tegen 31 maart 2019 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

Gelet op het gegeven dat de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning werd ingediend op 17 februari 2016, vormt dit geen weigeringsgrond voor deze vergunning, conform artikel 13.3.13 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

De stedenbouwkundige vergunning werd toegekend op 18 juli 2016, wat een rechtsgrond biedt voor de uitvoerbaarheid van deze vergunning.

De vergunning wordt verleend mits in acht name van art. 15 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, **dat stelt dat de vergunninghouder die rechtstreeks voor deze opgraving verantwoordelijk is deze ook daadwerkelijk op het terrein leidt**,

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse Overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 Brussel
T 02 553 16 50
www.onroerenderfgoed.be

AANGETEKEND
ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX
Birgit BERK

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
9 maart 2017

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/065

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum
14 MAART 2017

betreft: Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving in de gemeente BILZEN met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als afdeling 2, sectie A, perceel 390d (partim), van 27 MAART 2017 tot HET EINDE DER WERKEN.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 9 maart 2017.

BESLUS

Een vergunning tot het uitvoeren van de vermelde archeologische opgraving wordt verleend aan Maxim HOEBRECKX.

MOTIVATIE

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de VCOE wenst in te winnen.

Vlaanderen
is erfgoed

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimoniumstaat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 480 werkdagen, waarvan 120 op stratigrafische bodem.

De archeologische opgraving is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de inrichting van een park.

Gezien het voorgestelde personeelsplan, waarbij minstens 2 archeologen permanent en een fysisch antropoloog worden ingezet gedurende minstens 10 werkdagen, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn, zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische opgraving uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

De begeleiding door **IOED Oost** als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst waarborgt voldoende expertise inzake regiokennis.

Het voorstel van publicatie via ARON-rapporten tegen 30 juni 2019 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

Gelet op het gegeven dat de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning werd ingediend op 17 februari 2016, vormt dit geen weigeringsgrond voor deze vergunning, conform artikel 13.3.13 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

De stedenbouwkundige vergunning werd toegekend op 18 juli 2016, wat een rechtsgrond biedt voor de uitvoerbaarheid van deze vergunning.

Agentschap Onroerend Erfgoed

Vlaamse Overheid
Koning Albert II-laan 19 bus 5
1210 Brussel
T 02 553 16 50
www.onroerenderfgoed.be

AANGETEKEND

ARON bvba
Joris STEEGMANS
Maxim HOEBRECKX
Birgit BERK

Neremweg 110
3700 Tongeren

uw bericht van
9 maart 2017

uw kenmerk

ons kenmerk
2017/065(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum
14 MAART 2017

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector in de gemeente BILZEN met adres Zonhoevestraat, kadastraal gekend als afdeling 2, sectie A, perceel 390d (partim), van 27 MAART 2017 tot HET EINDE DER WERKEN.**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op **9 maart 2017**.

BESLISSING

Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **Maxim HOEBRECKX**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning*

Vlaanderen
is erfgoed

van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische opgraving, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Maxim HOEBRECKX** met nummer **2017/065**.

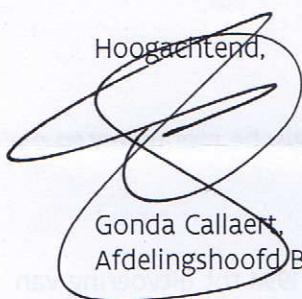
Uit de opgave van de aard van de detector (**White's Prizm III SV**) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters, via werner.wouters@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 39.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

